

4
ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА 75

В. ШЕКСПІР

**ПРИБОРКАННЯ
НОРОВИСТОЇ**

кооперативне "Рух" видавництво

№ 75 ТЕАТРАЛЬНА БІБЛІОТЕКА № 75

В. ШЕКСПІР

ПРИБОРКАННЯ НОРОВИСТОЇ

КОМЕДІЯ НА 5 ДІЙ

За постановою Вищої Науково-
Репертуарної Ради при відділі
Мистецтв Головного Освіти НКО
УСРР від 12/II—1924 р. п'єсу до
вистав дозволено

69048

КООПЕРАТИВНЕ РУХ ВИДАВНИЦТВО

Бібліографічний опис та шифри для
бібліотечних каталогів на цю книгу вмі-
щено в „Літописі Українського Друку“
та „Картковому репертуарі“ Україн-
ської книжкової Палати.

ХАРКІВСЬКА ШКОЛА
ДРУКАРСЬКОГО ДІЛА
ІМ. А. В. БАГІНСЬКОГО
ТРЕСТУ „ХАРКІВ-ДРУК“

Укрголовліт 2877. Тираж 4000
Зам. 2348

1928

ДІЄВІ ОСОБИ:

Баптіста — багатий падуанський дворянин.
Катерина } його дочки.
Біянка }
Греміо } женихи Біянки.
Гортензіо }
Люченціо — закоханий в Біянку приїзджий із Пізи.
Петруччіо — жених Катерини, приїзджий із
Верони.
Вінченціо — батько Люченціо, старий дворя-
нин пізанський.
Траніо } слуги Люченціо.
Біонделло }
Груміо } слуги Петруччіо.
Куртіс }
Старий учитель, що вдає з себе Вінченціо.
Жінка Гортензіо.
Кравець.
Шапошник.
Слуги Баптісти.
Слуги Петруччіо.

Діється частиною в Падуї, частиною в загороднім домі Петруччіо

Д І Я І

Я В А І

Майдан у Падуї.

Входить Люченціо, за ним Траніо

Люченціо до публіки. Дозвольте вам представитися. Я народився в Пізі. Там живе й батько мій, один із перших багатців на світі, ім'я йому — Вінченціо, а з роду він Бенціволі. Само собою, що синові такого батька треба бути не аби-яким; тому я рішив свій час віддати науці добродійства й мудрости. Бо тільки мудрість учить нас доходити до щастя шляхом добродійства. Тож надумав я для тої науки поїхати до великої школи наук — знаменитого міста Падуї. Батько згодився, дозволив, — от я тут, у квітчастій Ломбардії, в веселім саду Італії великої. Прилинув я сюди, як плавець відважний, що з плиткого місця пливе на глиб, аби краще вдоволити жадобу. До Траніо. Дякую тобі за добре товариство, слуго мій вірний. Тут ми оселимося і в добрий час розпочнемо роботу. Що скажеш ти на те?

Траніо. Що? Я згоден. І навіть дуже радий, що ви рішили насолодитись усією солодкістю солодкої мудрости. Але бережіться, мій пане, щоб ви не перевчилися дуже. Бо тоді ви й усяку просту розмову заплутаєте так, що ніхто нічого не розбере.

Люченціо. Дякую, Траніо. Твоя рада добра. Оце, як би Біонделло був тут, то ми б уже шукали й помешкання якого доброго, щоб можна було пригощувати в нім приятелів, яких я певне тут знайду чимало. Але дивись, що воно за люди підходять?

Траніо. Чи не вислало їх місто нас зустрічати?

Відходять у бік

Я В А 2

Входять Баптіста, Катерина, Біянка, Греміо й Гортензіо

Баптіста. Ні, панове! Краще вже ви мені й не докучайте. Знайте раз на завжди, що я рішив не віддавати меншої дочки доти, доки я не знайду чоловіка старший. Чому ви не хочете брати Катерини, або хоч позалицятися до неї? Я б з охотою дозволив.

Греміо. До неї залицятися? Ні, для мене ваша Катерина занадто сердита. От, може, Гортензіо захоче...

Катерина. Панове, не бійтеся, — ви обоє далекі від мого серця. А як би були близькі, — я б уже подбала про те, щоб вам табуреткою розчесати кучері, або розмалювати пики нігтями.

Гортензіо. Боже мене сохрани від такої сатани!

Греміо. Та й мене хай господь милує!

Траніо. Дивись ти! От диковина! Чи та дівчина таки дурна справді, а чи тільки норовиста?

Люченціо. Але зате яка тихенька друга! Яка, мабуть, у неї душа прекрасна!..

Траніо. Ого! Добре, паночку, починаєте свої науки!

Баптіста. Я вже такий: що сказав — так тому й бути. Тепер слово сказано, за ним має йти

діло. Біянку, йди до свого покою. Та не сумуй: від того всього, що я сказав, моя любов до тебе не зменшиться.

Катерина. Овечатко малесеньке! Вона зараз зарюмає.

Біянка. Радій, сестрице, моїй печалі!.. Слухаюся вас тату і йду. Буду читати книги, тішитися музикою насамоті...

Люченціо. Траніо! Яка чудова дівчина!

Гортензіо. Сіньоре! Дивні ваші рішення. Мені сумно, що ми любов'ю своєю тільки горе принесли бідній Біянці.

Греміо. Як? Ви хочете замкнути її, сіньоре? Та за віщо? З-за отого діявола? За злий язик одної — карати другу?

Баптіста. Заспокойтеся! Моє рішення незмінне. Іди, моя дитино. Біянка пішла. Вірте мені, що вона хоче забавитися поезією й музикою. А щоб їй допомогти — я закличу добрих учителів. От коли ви знайдете якого підходящого, так пришліть: я буду дуже радий і нічого не пошкодую, щоб дати дочкам добре виховання. Ну, а тепер прощайте! Ти, Катерино, зостанься, а я піду поговорю з Біянкою. Пішов.

Катерина. Овва! Так воно й буде! Я теж піду. Хто це буде мною розпоряджатися? Хіба я сама не знаю, що робити, а чого не робити? Ого! Пішла.

Греміо. Іди ти хоч до чортової бабусі! Ти така гарна, що тебе ніхто й задержувати не буде. Ну, що ж, друже? Здається, любов наша не така вже гаряча, щоб нам дмухати на пальці. Доведеться попісникувати. Ще, бач, пиріг не доспів добре з обох боків. Але все ж я бодай настільки люблю Біянку, щоб дати собі труд знайти вчителя, який зміг би навчити її того, що їй подобається. Знайду — і пошлю до її батька.

Гортензіо. Я те ж саме думаю зробити. Але стривайте, сіньоре Греміо, я хочу вам сказати два слова. Хоч ми, як вороги, і не повинні б говорити одне з одним, але от вам моя рада, яка проте може бути корисною й для нас обох. Щоб знову мати змогу бачити Біянку, ми конче мусимо обое клопотатися про одне.

Греміо. Дозвольте спитати, про що ж власне?

Гортензіо. Та про те, щоб добути чоловіка для її сестри.

Греміо. Якого там чоловіка? Хіба сатану?

Гортензіо. Ні, таки чоловіка, кажу я.

Греміо. А я кажу — сатану. Невже ви, Гортензіо, думаєте, що при всім багатстві сіньора Баптісти знайдеться такий дурень, що захоче взяти за себе його дочку?

Гортензіо. Та що ви, Греміо! З того, що ви та я не можемо витримати її крику, ще не виходить, що не знайдеться молодець, який не побоїться за велике придане взяти Катерину при всіх її хобах. Треба тільки якось напасти на такого.

Греміо. Ну, хто його знає. Як на мене, то це все одно, що взяти придане, з умовою — давати себе щодня періщити різками.

Гортензіо. Та воно то так, але... В усякім разі, давайте держатися купи, доки підшукаємо чоловіка для старшої дочки Баптісти й тим звільнимо меншу. А тоді знов нехай буде, як буде.

Греміо. Згода! Ви куди? Пішов.

Гортензіо. Та я до себе додому. Прощайте! Іде в будинок на сцені.

Траніо й Люченціо підходять

Траніо. Та схаменіться, пане! Чи це ж таки можливе, щоби любов так хутко приходила?

Люченціо. О, Траніо! Поки я не спробував на собі, я сам гадав, що те неможливе. Та аж

тепер пізнав я всю силу любови,—і тепер горю я, тлію, і загину, коли не дістану цієї дівчини. Радь,—ти ж умієш радити.

Траніо. Ех, пане, пане! Виляяти б вас добре, та тепер пізно. Але от що я вам скажу: дивилися, дивилися ви на ту дівчину довго, але найголовніше чи побачили?

Люченціо. А як же! Я бачив усю її красу!

Траніо. Та й тільки? А хіба не бачили старшої її сестриці?

Люченціо. Коралі вуст я бачив. Чув пахуще її дихання. Слухав голосу чудового!..

Траніо. Пішов!.. Але коли ви вже так утюх-тюрилися, так подумайте, як і здобути її. Бо справа так стоїть: старша сестриця дуже лиха; отже, поки батько не збуде її з рук—вашій у дівках сидіти. А щоб женихи не докучали, батько замкнув її в хаті.

Люченціо. А хіба ти не помітив, Траніо, що батько хоче знайти доброго вчителя?

Траніо. А як же! Чув, чув. І вже на те навіть плана маю.

Люченціо. Я теж.

Траніо. Здається, пане, що ми обидва натрапили на одну штуку.

Люченціо. Кажіть свою.

Траніо. Ви вчителі хочете попасти до своєї милої, так?

Люченціо. Так, так, на правду! Аби тільки хоч яка найменша можливість трапилась до того.

Траніо. Ну, а хто ж за вас, пане, буде тут, у Падуї, сином Вінченціо? Хто ж буде вчитися, приймати приятелів, угощати їх?

Люченціо. Я й це придумав! Нас тут ще ніхто не знає, отже будь ти за мене—паном Люченціо, хазяйнуй, управляй слугами. А я стану

флорентійцем, пізанцем, неаполітанцем—ким-будь. Ну, бери ж мій плащ і шляпу. Біонделло буде твоїм слугою. Мінються одежею.

Траніо. Нехай буде по-вашому, я ж мушу в усім вам коритися. „Служи йому!“—сказав мені ваш тато, коли виряджав нас у дорогу. Воно говорилося, правда, не до того, як оце виходить, але все одно: для вас я охоче стану Люченціо, бо я люблю Люченціо.

Я В А 3

Біонделло входить

Люченціо. А-а! І ти, нарешті, тут! Де ж це ти перебував?

Біонделло. Де я був? А от ви краще скажіть, де ви самі зараз? Чи Траніо у вас украв плащ, чи ви в нього? Чи, може, один у одного, чи як?

Люченціо. Та ти не базікай,—тепер не до жартів. Знай, що товариш твій надів мій плащ, рятуючи моє життя, а я для того ж надів його плащ. Бо, бач, як тільки я приїхав, то довелося посваритися, і от у сварці я вбив тут чоловіка. „Служи йому, як мені“,—от мій наказ тобі, а я ради свого спасіння мушу тікати,—зрозумів?

Біонделло. Ані чортісінько.

Люченціо. Про Траніо щоб і слова не було, бо він тепер Люченціо.

Біонделло. Це й я не був би від того.

Траніо. Та це тільки на людях я—сінйор Люченціо, а на самоті з собою—я той же Траніо. Тільки прошу—не для себе, ради пана: будь при людях зі мною ввічливий!

Люченціо. Ну, ходім же, Траніо. Ага, чекай, ще єсть одна справа. Ти теж сватайся до Біанки. Може спитаєш—пощо? Я скажу потім.

Я В А 4

Пішли. Згодом входять Петруччіо й Груміо

Петруччіо. Розпрощався я з своїм рідним містом Вероною. Хочу в Падуї побачитися з приятелями, а найбільше — з найкращим і вірнішим другом Гортензіо. Здається, це його будинок. Бий, Груміо!

Груміо. Бити? Мені? Кого? Хіба вас, пане, хто образив?

Петруччіо. Поганцю! Стукай скоріше, або бережи свою пику.

Груміо. Е, пане, як би я вас хоч раз ударив, так потім і не втечеш.

Петруччіо. Та чи дочекаюсь я? То ти не хочеш уже й постукати в двері? Так я ж тебе навчу! Б'є.

Груміо. Ой, рятуйте! Пан мій сказився!

Петруччіо. А ти стукай, коли тобі велять, негіднику!

Я В А 5

Гортензіо виходить. Що тут таке? В чім річ? Друже Петруччіо, що ти робиш?

Груміо. Ой, сіньйоре! Він велів мені бити його, та ще й добре, а хіба ж таки можна слугі так поводитися з паном? А шкода, що я не був сміливіший: відчурхав би його добре, так і сам не був би битий.

Петруччіо. Друже мій Гортензіо! Я звелів йому постукати в ваші двері, а він мене не слухав.

Груміо. Я? Двері? О, господи! Та чи не самі ви мені сказали: „бий мене, та здорово“? А тепер, от кажете, що веліли мені постукати в двері.

Петруччіо. Мовчи, або йди собі геть!

Гортензіо. Та годі тобі, Петруччіо! Це ж якесь непорозуміння між тобою й старим вірним Груміо. Скажи мені краще, яким це щасливим вітром вас занесло з Верони до Падуї?

Петруччіо. А тим самим, що молодих людей розносить шукати щастя поза домом, бо дома досвід росте поволі. Сказавши ж коротко, друже, от в чім річ: батько мій помер, грошики в мене в кешені завелись, — от я й надумав побачити світа та zarazом пошукати й судженої.

Гортензіо. Судженої? А що, як би я тобі посватав одну дівчину? Не дуже вона гарна, лиха, але за те багата, дуже багата. Проте, ми з тобою такі приятелі, що я тобі її не посмію радити.

Петруччіо. Чому? Коли ти маєш на прикметі багату дівчину, то я не подивлюся ні на вроду її, ні на літа, ні на характер. Я поїхав, щоб найти багату жінку. Коли знайду — значить, не дурно їздив.

Груміо. Он бачите, сіньйоре, він вам одверто каже, як він думає: йому дайте тільки грошей, а потім женіть його хоч на опудалі, хоч на старій беззубій бабі, — йому все одно.

Гортензіо. Коли ти справді так думаєш, то я договорю серйозно те, що почав жартом. Я справді можу показати тобі дівчину, багату й молододу, красиву дворянку. Одна тільки хіба в неї, але варта багатьох: вона сердита, така сердита, що нехай би мої діла були зовсім погані — я б з нею не одружився ні за що.

Петруччіо. Е, виходить, що ти не знаєш сили золота. Кажи, як звати її батька — з мене досить. Я одружуся з тою дівчиною, хоч нехай вона гремить, як грім в осінніх хмарах.

Гортензіо. Батько її — Баптіста Ніколя, гарний і ввічливий добродій. А її ім'я — Катерина. Її всі тут в Падуї знають за її язик.

Петруччіо. Ї я не знаю, а батькове ім'я мені відоме: він був знайомий із моїм батьком-покійним. Ну, тепер я не спатиму, доки не побачу тої Катерини. Вибач, друже: або я піду, або ти сам проведи мене до неї!

Груміо. Сіньйоре! Та нехай собі йде, коли має охоту. Я вам даю слово честі, що коли вона пізнає його так добре, як знаю його я, то зрозуміє, що лайкою з ним нічого не вдієш. А вже як він почне лаятись, так тільки держись. О, ви ще не знаєте його, сіньйоре!

Гортензіо. Чекай, Петруччіо, я теж іду з тобою. Річ в тім, що... Під замком у старого Баптіста сховане моє багатство, діамант душі — красуня Біянка, менша дочка. Він ховає її тепер від мене й від інших, бо думає, що ніяк не знайде жениха для Катерини, при тій її вдачі. Ну, от він і придумав, щоб Біянки ніхто не бачив, доки він не збуде з рук проклятої Катерини.

Петруччіо. Проклятої Катерини? Гарний комплімент для дівчини!

Гортензіо. Петруччіо, друже, зроби послугу. Я переодягнуся, а ти скажи Баптісті, що от привів йому доброго музиканта на вчителя Біянці. Тоді мені можна буде шукати її любови, ні в кому не викликаючи підозріння.

Груміо. Он бач, як хлопці змовляються обдурити старого!

Я В А 6

Входять Греміо й переодягнутий Люченціо, з книжками під пахвою

Греміо. Дивіться ж, читайте їй самі любовні книги, — і більш ніяких. Зрозуміли? Тоді я до того,

що дасть Баптіста, так щедро додам, що будете задоволені. Не забувайте папір пахощами збризувати. З чого ви почнете читання?

Люченціо. З чого б не розпочав — все для вас старатися буду, пане. Буду старатися для вас, як самі ви, а навіть більш за вас зумію, як що ви самі не з дуже вчених.

Греміо. Ученість — о, це велика річ!

Груміо. Ой, дурень же ти, дурень, як я бачу!

Петруччіо. Мовчи, дурню!

Гортензіо до Греміо. А ви, добродію, куди?

Греміо. Я йду до Баптісти. Я обіцяв йому знайти вчителя для прекрасної Біянки, і от, на щастя, стрів оцього добродія. Він вповні гідний бути їй учителем: знає поетів і всякі інші книги.

Гортензіо. Чудово! От і я зустрів приятеля, який узявся відшукати мені музиканта для Біянки. От і порівняємося ми один з одним в готовості служити коханій Біянці. А тепер слухайте. От дворянин. Ми випадково зустрілися. Він згоджується сватати Катерину, аби тільки було приданого більше.

Греміо. Оце добре! Коли б тільки так сталося! А ви сказали йому про її хибу?

Петруччіо. Крикливенька трішки, я чув, але це не біда.

Греміо. Чудово! А родом ви звідки?

Петруччіо. Я родився у Вероні, батько мій — Антоніо. Він помер, правда, але багатство його живе. Отже, і я хочу жити довго й гарно.

Греміо. З такою жінкою?.. Ну, навряд! Але коли в вас такий смак, то з богом! Я вам буду помагати. Ні, таки ви справді хочете сватати Катерину?

Петруччіо. А пощо ж я й їхав, як не за тим? Хіба ж таки від жіночого крику я оглухну? Чу-

вав я, як і лев рикає, як реве море, бурею схвилюване; чув гарматне грюкання, у хмарах — громи; чув крики страшної битви, іржання коней, звуки труб, — то чи мені ж боятися жіночого язика? Та він тріщить не дужче, як каштани, коли їх підсмажують на вогні. Ні, такими штуками дітей лякайте!

Греміо. Гортензіо! Чує моя душа, що він сюди прибув на наше щастя, та й на своє також.

Гортензіо. Я йому обіцяв усяку поміч.

Греміо. І я обіцяю, аби тільки він одружився.

Я В А 7

Входить Траніо в багатій одежі, за ним Біонделло

Траніо. Добридень, сіньюре! Пробачте, що я запитаю вас, яким шляхом я маю найскоріш потрапити до хати добродія Баптісти?

Греміо. До батька прекрасних дочок, чи не так?

Траніо. Так. Ей, Біонделло!

Греміо. Чи ви не за нею, бува, прийшли?

Траніо. За ним, чи за нею — яке ваше діло?

Петруччіо. Прошу, сіньюре, сердитеньку не чіпати.

Траніо. Мені сердитих не треба. Біонделло, ходім!

Люченціо тихо Траніо. Добре, добре починаєш!

Гортензіо. Сіньюре, зачекайте! Ви свататися хочете? Так, чи ні?

Траніо. А хоч би й так!

Греміо. А чи не краще буде, як ви і вшиєтеся зараз звідци?

Траніо. Чого ж це так? Тут вільно по вулицях ходити й вам, і мені.

Греміо. Але вона невільна.

Траніо. Чому?

Греміо. Її любить сіньюр Греміо.

Гортензіо. І Гортензіо теж!

Траніо. Сіньюри, заспокійтеся й вислухайте мене терпеливо. Благородний дворянин Баптіста давно знайомий з моїм батьком. І хоч би він іще кращу дочку мав, а вона хоч би ще більше мала отаких прихильників, все одно я не останнім був би серед їх числа. Одним більш, одним менш — яка ріжниця?

Греміо. Ой, він перебалакає нас усіх!

Люченціо. Та ні, ви зачекайте, він зараз же забрешеться.

Петруччіо. Гортензіо! І пощо всі оті розмови?

Гортензіо. Насмілюся я вас запитати, сіньюре, чи траплялося вам бачити дочку Баптісти?

Траніо. Ні. Але я чув, що в нього їх дві: одна — сердита, а друга — тиха й лагідна.

Петруччіо. Першої не чіпайте, — вона моя. А до того маєте знати, що Баптіста замкнув молодшу дочку, і не віддасть її ні за що, доки не вийде заміж її сестра.

Траніо. Ну, як що так, і як що ви справді хочете нам допомогти, то беріть собі старшу, аби молодшу для нас увільнити. А кому допоможе щастя взяти молодшу, то він, повірте, не зостанеться невдячним.

Гортензіо. І сказано гарно, і зрозуміли ми добре.

Траніо. А тепер прошу я всіх провести зі мною вечір. Вип'ємо за здоров'я наших панночок і будемо, як адвокати, що лаються між собою на суді, а потім — бенкетують разом.

Гортензіо, Греміо, Петруччіо. Не погано! Хай буде й так!

З а в і с а

Д І Я ІІ

Кімната в залі Баптісти

Я В А 1

Входять Катерина й Біянка із зв'язаними руками

Біянка. Дай мені спокій! Ти тільки себе понижаєш, поводячися зо мною, як із служницею. Я зроблю все, що скажеш, тільки розв'яжи мені руки.

Катерина. Ну, так от кажи: кого із своїх женихів ти більше любиш? Але не збреш!

Біянка. Повір, сестро, що я не зустріла ще того, кого могла б покохати...

Катерина. Ти, душко, брешеш! Мабуть, Гортенізо? Так?

Біянка. Коли він тобі подобається, то я, їй-богу, буду сама старатися, щоб він був твій.

Катерина. Ну, то, значить, ти думаєш про багатство й хочеш Греміо, аби жити в розкошах.

Біянка. Невже ти його до мене приревнувала? Та ні, ти жартуєш! Я розумію, це ти все жартувала зі мною. Прошу ж тебе, сестрице, розв'яжи мені руки.

Катерина. А! Так це жарти, по-твоєму? Так це — жарти? Б'є сестру.

Я В А 2

Баптіста входить. Що це? Що ти робиш? Біянко, йди сюди. Розв'яже їй руки. Біднятко, як вона

плаче! Іди собі та візьмися за шитво, або що, а з цією сатаною не зв'язуйся. До Катерини. Хоч би посоромилася ти знущатися з сестри. Вона тобі нічого злого не зробила. Обрадила вона тебе хоч словом?

Катерина. Отже, за мовчання я й хочу її побити! Кидається бити.

Баптіста. І це при моїх очах! Іди, Біянко! Біянка пішла.

Катерина. Ви ненавидите мене, я бачу! Вона — скарб, їй — треба чоловіка, а я мушу боса танцювати в неї на весіллі? Як же мені не мститися на ній? І я буду, буду! Пішла.

Баптіста. Ох, нещасний я чоловік!

Я В А 3

Входять Греміо, переодягнений Люченціо, переодягнений Гортензіо, Петруччіо, Граніо й Бонделло, який несе книжки та лютню

Греміо. Здорові будьте, сіньюоре!

Баптіста. А, здорові, сусіде Греміо! Здорові будьте й ви, сіньюори!

Петруччіо. Дякую! Сіньюоре, у вас є дочка, на ім'я — Катерина.

Баптіста. Є дочка, сіньюоре, ім'я їй — Катерина.

Греміо. Та ви ж не зразу так...

Петруччіо. Та ні, вже дозвольте, як мені краще. Сіньюоре! Я дворянин з Верони. Багато чув я про красу, розум, гречність, скромність і тихий характер вашої Катерини, — і от насмілюся з'явитися до вас непроханим, щоб самому перевірити ті всі балачки. І от, сіньюоре... Підходить Гортензіо... для першого знайомства дозвольте вам поре-

комендувати оцього добродія. Він і математик, і музика,—отже цілком зможе вивчити ваших дочок. Він з Мантуї родом, а ім'я йому—Люччіо.

Баптіста. Дякую. Що ж до дочки Катерини, то вона, на жаль, вам не підходить.

Петруччіо. Я бачу, що вам жаль з нею розлучитися. А може, просто я вам не подобаюся?

Баптіста. Та ні... Як ваше імення? І звідки ви родом?

Петруччіо. Мене звуть Петруччіо, я — син Антоніо, може знаєте.

Баптіста. Ну, ще б пак не знати! Я дуже, дуже радий вам, сіньйоре!

Греміо. Сіньйоре Петруччіо! Вибачте, що я переб'ю вас. Треба й нам, бідним, сказати хоч слово. Дуже вже ви скорі.

Петруччіо. Мені б уже хотілося закінчити...

Греміо. Та ні, вже подождіть! До Баптісти. Я певен, учителя, рекомендованого Петруччіо, ви приймете. Але я з свого боку насмілюся рекомендувати вам оцього молодого вченого. Підходить Люччіо. Він довго вчився в Раймсі, знає грецьку, латинську та інші мови. Звуть його Камбіо. Прошу прийняти його в учителі.

Баптіста. Дякую, щиро дякую, сіньйоре Греміо. Дуже радий вам, добродію Камбіо. До Траніо. А от вас, сіньйоре, я не знаю. Насмілюся запитати про причину вашого приходу?

Траніо. Сіньйоре, прошу вибачити мені мою сміливість, що я, чужостороння людина, приходжу до вас просто просити руки прекрасної Біянки. Сіньйоре, я знаю, ви хочете перше віддати заміж старшу дочку, але я прошу тільки одного: щоб ви, довідавшись краще, хто я, не позбавили мене своєї ласки, як і інших, та дозволили бувати в вашім домі. А для ваших дочок от дозвольте подарувати

оцей інструмент і оці книги, — тут є й латинські, і грецькі.

Баптіста. Як же ваше ім'я, і звідки ви родом?

Траніо. Мое ім'я Люченціо, а батько мій Вінченціо з Пізи.

Баптіста. А, це відома людина! Я чув про нього багато. Дуже радий вас бачити. До Гортензіо. Візьміть лютню. До Люченціо. А ви візьміть книги. Зараз вам покажуть ваших учениць. Ей, хто там!

Я В А 4

Входить слуга

Баптіста. Проведи панів-учителів до панночок. Та скажи їм, щоб прийняли цих панів, як слід. Слуга, Люченціо, Гортензіо й Біонделло йдуть. А вас, сіньйоре, прошу до саду. Походимо трішки, потім будемо обідати. Дуже радий усіх вас бачити, ви, сподіваюся, в тім не сумніваєтеся.

Петруччіо. Справа моя пильна, я не можу до вас приходити щодня свататися. Ви знали батька,—отже по батькові знаєте мене. Я не змарнував батьківського добра, а ще примножив. Коли вашій дочці я подобаюся,—кажіть, скільки ви дасте за нею?

Баптіста. Тепер — двадцять тисяч крон, а по моїй смерті — половину всього майна.

Петруччіо. А я за те в своїй духовній — це на випадок — відпишу Катрусі всю рухомість і нерухомість мою. Давайте ж напишемо на папері оці свої обіцянки, — і нехай це буде для нас контрактом.

Баптіста. Мені здається, добродію, що вам би спочатку треба добитися її згоди, — от що головне.

Петруччіо. Е, татусю, це дурниця, запевняю вас — це дурниця! Маленький вітер роздмухує полум'я, але великий зразу гасить. От так і тут. Вірте, що вона не піде проти мене. Я ж таки не немовлятко!

Баптіста. Ну, коли так, то пробуй, і щастя тобі боже! Але почувеш багато неприємного.

Петруччіо. Ну, що там! Стоять же гори проти вітру й не хитаються.

Я В А 5

Входить Гортензіо з пробитою головою

Баптіста. Що з вами, мій друже? Чого ви так зблідли?

Гортензіо. То з переляку я...

Баптіста. Ну, як Катерина? Добра музикантша?

Гортензіо. Вона схожа більше на салдата... Їй не лютню треба, а барабана.

Баптіста. Отже, виходить, лютнею ви толку не добилися.

Гортензіо. Бо вона добила лютню об мене. Я показав їй лади, зігнув їй руки, щоб показати, як розставляють пальці, а вона нараз як накинеться на мене: „Оце, каже, лади? Ну, я ж тебе наладжу!“ І лютнею так цьопнула мене по голові, що голова пройшла через інструмент. З хвилину стояв, як стовп, з лютні, як з колодки, виглядаючи, а вона мене на всі боки лає: і гудочником безмозким, і всякими іншими словами.

Петруччіо. Оце добре! Ну, тепер вона мені ще в десять раз більше подобається, ніж перед цим. Як би це з нею поговорити?

Баптіста до Гортензіо. Ви заспокойтеся бога ради, і ходітьте разом. Ви вчіть молодшу: вона

любить музику, і буде тільки вдячна. Сіньйоре Петруччіо, ви з нами, чи може вам краще прислати Катерину?

Петруччіо. Пришліть, я вас прошу. Я буду ждати. Всі пішли. Нехай приходить, — я знаю, як за діло взятися. Лаятися почне — я скажу, що вона співає, як соловей. Нахмуриться — я скажу, що погляд її ніжніший троянди під росю. А замовкне — буду хвалити її за балакучість, скажу, що її красномовність не має меж. Попросить мене вийти геть — почну дякувати, наче вона зоставляє мене при собі на тиждень цілий. Не згодиться йти за мене — я призначу день вінчання. Ага, от іде. Ану, Петруччіо, держись!

Я В А 6

Входить Катерина

Петруччіо. А-а! Здорова будь, Катрусю!

Катерина. Я для вас не Катруся!

Петруччіо. Хіба ж ваше ім'я не це? Та неправда ж! Це ж ви Катря, чудова Катречка, сердечна Катрусенька, наймиліша з усіх Катрусь! Ти з усіх Катрусь — Катруся! Мені така Катря солодша за всі цукерки. Знай же, Катрусю, радість моя, життя мое, що слава голосна, гремлячи всюди про добрість і красу твою, подвигнула мене посвататись до тебе!

Катерина. Подвигнула? Ну, так нехай же хто вас подвигнув сюди, видвигне й звідси! Я так зразу й пізнала, що ви — „движимість“.

Петруччіо. Я — движимість? Яка ж?

Катерина. Ослін.

Петруччіо. Згода. Сідай же скоріше!

Катерина. Осел на те й сотворений, щоб нас носити.

Петруччіо. А жінщина — щоб нас.

Катерина. Ну, я не з тих.

Петруччіо. Я на тебе й накладати багато не стану. Я знаю: ти ж молоденька, ніжненька.

Катерина. Я така ніжненька, що не всякий дурень мене й зловить.

Петруччіо. Та вже ж не легша за бджолу!

Катерина. Ба, який розумний! Як сич!

Петруччіо. Дивись, як би цей сич не впіймав тебе, голубку.

Катерина. Дивись краще ти, щоб голубка не заклjučвала сича.

Петруччіо. Ну, годі, осочко моя, — ти таки на правду лиха, як оса.

Катерина. Коли я — оса, то стережись жала.

Петруччіо. Я проти того знаю засіб: узяти те жало — та й вирвати.

Катерина. Дурню! Та спочатку треба знати, де воно, те жало.

Петруччіо. А де ж жало в оси? Хто ж того не знає, що воно в хвості!

Катерина. Ні, на язиці!

Петруччіо. На чийм?

Катерина. Як що ваш язык — хвіст, то на вашім. Ну, прощайте!

Петруччіо. Ні, підожди! Мій язык — на твоїм хвості? Щось не так. Я ж — дворянин.

Катерина. А от побачимо. Б'є його.

Петруччіо. Ой, перестань краще, а то я тебе відчухраю.

Катерина. Ну, то позбавишся свого герба, бо, вдаривши жінчину, не будеш вже дворянином, — отже не буде в тебе герба.

Петруччіо. Ну, то запиши мій герб.

Катерина. А що в вас на шоломі? Півнячий гребінець?

Петруччіо. Годі вже. Будь мені жінкою!

Катерина. Не для мене, півнику, кричиш курчатком.

Петруччіо. Ну, пощо кривитися? Годі, Катрусю!

Катерина. Від кислиць лісових я завжди кривлюся.

Петруччіо. Та тут нема ж кислиць, пощо ж дивитися кисло?

Катерина. Ні, вони єсть.

Петруччіо. Ну, де ж?

Катерина. Шкода, що дзеркала нема!

Петруччіо. Так може — це я?

Катерина. Такий молодий, а догадливий.

Петруччіо. Воно, справді, я для тебе замолодий.

Катерина. Підсох тільки трішки.

Петруччіо. Від заботи.

Катерина. Ну, у мене нема такої заботи. Хоче йти.

Петруччіо. Держить. Підожди, Катрусю. Підожди, серце!

Катерина. Я ж тільки сердити вас буду, коли зостануся.

Петруччіо. Та звідки ти те вигадала? Я, навіпаки, бачу, що ти дуже гречна. А мені наговорили, що ти лиха та дика, сувора. Ні, я бачу, що мене обманювали. Ти ввічлива й ласкава, жартовлива. Тихенька, але зате приємна, як квіточка. Не вмієш ти ні хмуритися, ні косо дивитися, не кусаєш губи, як злі дівчата. І говорити супроти не любиш, а смирененько розмову ведеш, ввічливо й мило надзвичайно. І звідки вони вигадали, що ти ніби шкідлига? Та ти ліщиноньки прямиша, сухенька, як горішок, і солодша його зернятка. Ану, пройди, пройди по хаті: невже ти шкідлига?

Катерина. Прикажуй, дурню, тим, кому платиш! Петруччіо. Богиня Діана діброви так не прикрашала, як ти Катрусю, прикрашаєш цю кімнату.

Катерина. І звідки ви набралися таких слів? Петруччіо. Від матусі в спадщину. Хіба ж таки я простий?

Катерина. Простий, простий, а скоро й зовсім пристигнеш.

Петруччіо. Ну, навряд чи я пристигну під твоїм бочком, Катрусю. А чи не досить жартів? Я тобі скажу коротко й ясно. Батько твій згоден віддати тебе мені, придане вже призначене,—отже, чи хочеш, чи не хочеш, а ти будеш моєю. Я саме такий, якого тобі треба, а ти саме така, якої мені треба. Божуся, що я не віддам тебе нікому. Я на те й родився, щоб приборкати тебе, і вір мені, що з дикої Катерини я зроблю гарну молодичку Катрусю. Але от іде батько. Дивись же—і не подумай сказати: ні! Я хочу й мушу, і візьму Катрусю за себе.

Я В А 7

Входять Баптіста, Греміо й Траніо

Баптіста. Ну, що? Зладналися, сінйоре Петруччіо, з дочкою?

Петруччіо. Ще б не зладнатися! Нам та не зладнатися!

Баптіста. А чого ж ти, дочко, така смутна?

Катерина. Називаєте мене дочкою!.. Бачу я любов вашу батьківську, коли хочете оце віддати мене заміж за божевільного, за такого, що думає свого добитися самою лайкою.

Петруччіо. Ось у чім річ, татусю! І ввесь світ, та й ти в тім числі, татусю, усі ви, говорячи

про неї, вибачте, брехали. От вона неначе сердиться, а це тільки хитрість. Вона й не може сердитися. Вона, як голубка—спокійна, а тихенька—як місяць. Терпляча, соромлива. Словом, коротко сказавши, подобаємося ми одне одному,—і в неділю буде наше весілля.

Катерина. Бодай ти повісився до неділі!

Греміо. Петруччіо, чи чуєш? Маєш строку до неділі.

Траніо. Ні, мабуть, пропала наша справа.

Петруччіо. Та подождіть, панове! Я згоден, вона згодна,—що вам за діло? Це ми тут так умовилися з нею, щоб при людях вона вдавала з себе злу, а насправді вона дуже ніжна дівчина. А мене як полюбила—того не сказати! Висне на шиї, поцілунки сипле грядом, клятви теж; і все йде так швидко, що зовсім мене підкорила. Дай ручку, Катрусю! Вона дає. Я зараз поїду до Венеції по одягу для нашого весілля. А ви тут баль приготуйте та кличте гостей. І скільки б ви не покликали панночок—Катрусю буде наймиліша з усіх.

Баптіста. Просто не вийду з дива!.. Ну, що ж, дай вам, боже, щастя!

Греміо та Траніо. Амінь!

Петруччіо. Катрусю, і ви, приятелі, прощайте! Іду до Венеції. Ну, Катрусю, цілуй! Цілуй. А в суботу ми вже під вінець.

Петруччіо йде в один бік, Катерина в другий

Греміо. Як несподівано зійшлися, ну, скажіть на милість божу!

Баптіста. А я в цім весіллі граю роль купця, що пускає свій крам навмання.

Траніо. А що ж. Лежав крам та псувався, а тепер вам і користь буде.

Баптіста. Найкраща мені користь—мир і тишина.

Греміо. Вона буде щаслива, в тім нема сумніву. Ну, тепер, сіньйоре Баптісто, треба поговорити й про молодшу. Вже близький той день, якого всі ми так чекаємо. Я—ваш сусіда, із жєнихів—я перший.

Траніо. А я люблю дужче, ніж словами сказати можна.

Греміо. Ти—молодий, і так любити, як я—не можеш.

Траніо. А ти—сивий і холодний.

Греміо. А ти—кипиш. За старим—ситіше.

Траніо. А за молодим—миліше!

Баптіста. Сіньйори, стійте, я рішу вашу суперечку ось як. Хто з вас, на випадок смерті, більше запише Біянці?—от і все! Отже кажіть, Греміо, що ви хочете дати?

Греміо. Мій статок ви знаєте. Я дам, насамперед, будинок, в яким є все, навіть срібний і золотий посуд для вмивання прекрасних ручок; кімнати всі оббиті шпалерами з тирських тканин. Скриньки зі слонової кости набиті грошима, а в великих кипарисових скринях килими, убори, білизна, завіси, турецькі подушки, розшиті перлами, золоте венеційське шитво, мідяний посуд,—словом усе, що потрібне для хазяйства. Та на хуторі сотка дійних корів, та волів сто двадцять добрих; та й решта—все в тих же розмірах. Я, коли говорити правду, вже собі не молоденький, можу скоро й померти,—отже те все—йї буде, аби тільки згодилася моєю бути, доки я ще живий.

Траніо. Я в батька одинак, і коли ваша дочка буде моєю, то від мене дістане три або чотири будинки в Пізі, і з них кожний—не гірший того, який Греміо в Падуї має. А до того, що-

року дві тисячі дукатів з моїх земель. Що Греміо, не подобається це вам?

Греміо. Я даю ще корабель, що стоїть тепер у гавані в Марселі. А що, пане, зачепив я вас кораблем?

Траніо. Відомо всім, що в мого батька три кораблі, і всі—навантажені. Та ще дві галері. Та ще гребних суден дванадцять,—і всі їй будуть. Взагалі, даю вдвоє більш, хто б скільки не давав.

Греміо. Я даю все, що маю, і більше нічого в мене нема. Віддам ще хіба самого себе, коли сподобаюся.

Траніо. Отже вона—моя тепер, по вашому слову, бо я дав найбільше.

Баптіста. Згода! Але... нехай би за вас поручився ваш тато, тоді б так, а без того—що ж. Ви, вибачайте, умрете, а дочка моя при чім же зостанеться?

Траніо. Це вже причіпка. Чого ж я буду вмирати? Я ж—молодий.

Греміо. І молоді мруть. Іще краще, ніж старі.

Баптіста. Ну, от моє останнє слово: в цю неділлю я віддам заміж Катерину, а в ту віддам Біянку за вас, як що ви на бамазі закріпите все обіцяне. А ні—віддам Біянку за Греміо. Ну, до побачення! Дякую вам, панове! Пішов.

Греміо. До побачення, сусіде. Ну, товаришу, тепер ти мені не страшний. Твій батько не буде дурнем і не відпише тобі всього, щоб потім під старість іти попідтинню. Еге! Нас, старих лисів, не обдуриш. Пішов.

Траніо. Щоб ти пропав! Але ж бо й мене сплоха не обдуриш. Наприклад, чому б несправжньому Люченціо не взяти в батька несправжнього Вінченціо? От була б штука! Ха-ха! Всі батьки клопочуться, як би їм здобути дітей, а я клопочусь, як би здобути батька. Пішов.

ДІЯ ІІІ

Я В А І

Кімната в домі Баптісти

Входять Люченціо, Гортензіо та Біянка

Люченціо. Годі! Занадто ви зазналися. Дуже вже скоро позабули стрічу, яку вам зробила Катерина.

Гортензіо. Йолопе! Чи не бачите, що перед вами сама богиня музики небесної, а тому ви муsite відійти в бік. Спочатку годину ми віддамо музиці, а потім уже будете читати.

Біянка. Панове! І чого ви сваритеся? Я ж не дитина, і мене не можна змусити вчитися по годинах. Як мені захочеться, так я й буду вчитися з вами. Аби скінчити суперечку, давайте зробимо так: ми з вами... до Люченціо... сядемо тут, а ви візьміть лютню і грайте. Ви ще не встигнете й по-строїти, як ми скінчимо.

Люченціо. Ну, це вже навряд.

Біянка. Де ж ми зупинилися?

Люченціо. Осьдечки. *Nac hibat Simois; hic est sigeia tellus; hic steterat Priami regia celsa senis.*

Біянка. Ну, перекладіть тепер.

Люченціо. Зараз. *Nac hibat*—як я вже вам сказав; *Simois*—я Люченціо; *hic est*—син Вінченціо з Пізи; *sigeia tellus*—переодягся для того, щоб ви мене впізнали ближче й покохали; *hic steterat*—

а Люченціо, що ото за вас сватається, *Priami*—це мій слуга Траніо, *regia*—він лає мене й носить моє ім'я; *celsa senis*—щоб краще всіх обдурити.

Гортензіо підходить. Сіньйора, лютня в мене хроба.

Біянка. Ану, послухаємо. Гортензіо бере якогось дикого акорда. Фе, який нестройний дискант!

Люченціо. Поплюйте, поплюйте на кілочки, та ще підстройте.

Біянка. Ну, а тепер я сама вам перекладатиму: *hic est sigeia tellus*—я вам не вірю; *hic steterat Priami*—стережіться, щоб той не побачив. Люченціо хоче її обняти. *Regia*—не будьте занадто самовпевнені, *celsa senis*—але не впадайте і в одчай!

Гортензіо. Тепер готово! Знов бере акорд.

Люченціо. Тільки бас бреше.

Гортензіо. Ні, бас то не бреше, а от ти, братіку, брешеш. До себе. Таки він напrawdę залицяється до неї. Ну, та мене не обдуриш!

Біянка. Ну, ми вже з вами повчилися, тепер ваша черга, пане Ліччіо, починаємо!

Гортензіо. Ви можете, пане, йти гегь,—тут у нас трьохголосної музики не буде.

Люченціо. Ні, я краще тут побуду.

Гортензіо. Сіньйоро! Перше, ніж взяти інструмент до рук, і перше, ніж почати ставити пальці,—я поясню вам початки нашої штуки, від самої гами. І поясню коротше, приємніше й успішніше, ніж інші музиканти. От тут моя гама чистенько переписана.

Біянка. Та я ж гаму давно вже пройшла. Я її знаю!

Гортензіо. Ні, я хочу, щоб ви прочитали іменно мою.

Біанка. Читає. Гама — основа усієї гармонії.
А-ге — Гортензіо Біанку просить,
В-мі — щоб вона вийшла за нього;
С-фа — тебе одну він кохає,
Do-sol-re — нехай в однім ключі будуть дві ноті,
Е-la-mi — змилуйся, бо інакше ти його вб'єш...
Оце й єсть гама ваша? Ні, мені більше подоба-
ється та, стара.

Слуга. Панночко! Вас там кличе хтось.
Біанка. Кохані вчителі, прощайте! Пішла.
Люченціо. Ну, тепер і я можу собі йти.
Гортензіо. Еге, еге! Мені здається, він зако-
хався. Ну, Біанко! Коли ти себе понизиш і зади-
вишся на кого-небудь — не треба! Іди тоді, до
кого хочеш. Пішов.

Я В А 2

Входять Баптіста, Траніо, Катерина й Люченціо

Баптіста. Сіньйоре Люченціо! Що ж це таке?
От уже й день весілля настав, а про зятя й чутки
нема. Що ж тепер люди скажуть? Який сором!..
Піп чекає, все приготовлене, а жениха — нема. Що
ви скажете про таку ганьбу?

Катерина. Ганьба ця тільки мені. Проти волі
змусили ви мене виходити заміж за того грубіяку,
який тільки до сватання скорий, а женитися... а
женитися — коли йому час буде. Я ж казала, що
цей нахабник тільки безсоромно прикривається
своїми грубими жартами. Він буде й свататись,
аби тільки сказали про нього: „от який чудак!“
Він вам і день весілля призначить, і гостей по-
кличе, і в церкві навіть огласить, а сам і не
подумає женитися. І всі будуть пальцями пока-
зувати на мене та говорити: „дивіться, дивіться,—
ось пішла жінка Петруччіо!“...

Траніо. Баптісто! Катерино! Та заспокойтеся!
Петруччіо не обдурить, — життям ручаюся. Його
якийсь випадок задержав. Хоч він і чудак, але
людина розумна, я ж знаю. Хоч він і чудак, але
людина чесна.

Катерина. Краще б мені його ніколи і в вічі
не бачити! Плачучи, уходить.

Баптіста. Іди, дочко!.. За ці сльози я тебе
вже не докорятиму, бо такої обіди й свята не
стерпіла б, а ти й без того, донечко, нетер-
пляча.

Я В А 3

Біонделло входить. От штука, так штука! О,
такогс ви ще й не бачили й не видали!

Баптіста. Що ж там таке?

Біонделло. Петруччіо їде.

Баптіста. Приїхав?

Біонделло. Та ні, пане.

Баптіста. Та як же ж так?

Біонделло. Я кажу — їде.

Баптіста. А чи скоро ж він буде тут?

Біонделло. А от коли буде стояти на цім
місці, де я стою.

Траніо. Годі тобі дурниці молоти! Кажи тол-
ком, що ти там бачив.

Біонделло. А от що. Їде сюди Петруччіо в
новім брилі і в старій куртці. Штани старі, разів
мабуть зо три перелицьовані. Чоботи на нім були,
мабуть, раніше ящиками для свічок: один з них
має пряжку, а другий зав'язки. За поясом старий
заржавілий меч із зламаним держакон і без пі-
хов, кінь під ним сапаний і такий старий, що, ма-
буть, на спині в нього скоро виросте мох. Та
паршивий, хворий, із жовтячкою, весь поїдений

черваками. Сідло старе, побите мілем, а стремена не однакові. Вузечка баранячої шкіри і вся у вузлах,—мабуть, часто ту вузечку натягали, щоб не дати коневі впасти. Попруга зшита із шести шматків, підхвісник оксамитовий з-під жіночого сідла, але зв'язаний вербівками.

Баптіста. А хто з ним ще їде?

Біонделло. Його слуга, пане, убраний так само. Одна нога в панчосі, а друга—в шерстянім черевіку. Одна підв'язана синім, а друга червоним шматком. На голові бриль препаскудний; загалом—марюка, та й годі. Ніяк не схожий на слугу христіянина й дворянина.

Траніо. Це якесь невідоме чудацтво змусило його так зробити. А втім, він часто зодягається по-чудернацькому.

Баптіста. Я радий, що він хоч приїде, а в яким вигляді—то вже менше з тим.

Біонделло. Та він не приїде.

Баптіста. Та ти ж сам тільки що сказав, що приїде!

Біонделло. Хто приїде? Петруччіо?

Баптіста. Та Петруччіо ж!

Біонделло. Ні, пане, приїде його кінь, а він сам сидить на нім.

Баптіста. Ну, то все одно.

Біонделло. Ні, не все одно. Хоч коняка й людина й більше одного, а все ж таки—не двоє.

Я В А 4

Входять Петруччіо і Груміо, одягнені в фантастичне ганчір'я

Баптіста. Господи, яка на вас одежа!

Петруччіо. А що ж такого? Яку б одежу я не вдяг, я буду все той же Петруччіо. А де ж Катруся? Де моя суджена? Що з вами, татусю?

І ви, приятелю, чого ви понадималися та дивитеся на мене, як на комету яку, або на диво?

Баптіста. Ви знаєте, що сьогодні ваше весілля. Ми турбувалися, що вас так довго нема, а ви зробили ще краще: з'явилися в такому уборі! Як же вам не сором псувати наше свято?

Траніо. Скажіть будь ласка, який такий важливий випадок затримав вас так довго в дорозі, а потім привів вас сюди—в таким виді?

Петруччіо. Оповідання моє було б занадто довге, отже скучно було б його слухати. Дав я слово—і приїхав. Досить цього з вас. Хоч я трішки наче й відступився від слова, та вже нехай оправдаюся на дозвіллі, аби були ви вже цілком задоволені. Ну, де ж Катря? Я й так спізнився... Минає ранок, пора нам уже й до церкви.

Траніо. Ви ж хоч не показуйтеся їй в такому уборі. Ходім до мене та переодягнетесь.

Петруччіо. Ні, ні! Пощо?

Баптіста. Та не так же ви до вінця підете?

Петруччіо. От власне—так. Годі балакати! Зі мною вона вінчатися буде, а не з моєю одежею. От коли б я сам себе міг підновити так скоро, як одежу, ото було б добре. Та що ж я, дурень, забалакався з вами. Час уже йти й до молодої та закріпити свої права поцілунком.

Пішов.

Траніо. Він навмисне так убрався. Але все ж треба буде постаратися, щоб він перед вінчанням таки передягся.

Баптіста. Піду подивлюся, що воно буде далі. Пішов.

Траніо до Люченціо. Ну, пане! Самої любови тут мало, треба ще згоди вашого батька. Отже для того, як відомо вже вашій милості, я стара-

юся підшукати чоловіка. І хто б він не був, а ми з нього зробимо Вінченцію з Пізи. Він поручиться за вас і дасть навіть далеко більше, ніж ми наобіцяли. Тоді ви одружитеся з Біянкою й будете щасливі.

Люченцію. От як би не отой музикант. Розумієш, він підглядає за кожним кроком Біянки. Як би не це, я міг би повінчатися з нею потай, а потім нехай хоч і весь світ зі мною сперечається,—я зумію оборонитися.

Траніо. Ні, ми це зробимо краще. Поведемо справу обережно, обдуримо й Греміо сідого, і короткозорого батька, і отого музиканта! І все це—для вас, мій паночку, для вас!

Я В А 5

Греміо входить

Траніо. А, пане Греміо! Ви вже повернулися з церкви?

Греміо. Повернувся, богу дяка! І такий радий, мов би вирвався із школи. Ну, і попалася ж, бідна!

Траніо. Що? Хіба він скаженіший ще від неї? Ну, це неможливе.

Греміо. Де там неможливе! Це просто сатана!

Траніо. Та й вона теж сатана.

Греміо. Та вона перед ним—овечка, голубка, крихітка!

Траніо. Та все ж—що там було в церкві?

Греміо. А от слухайте! Коли піп спитав: „чи згоден ти взяти за себе оцю Катерину?“ то він як крикне: „А кого ж би ще?“—і почав божитися так голосно, що піп од страху й книжку впустив. Та тільки був нахилився, щоб підняти книгу, а

Петруччіо як двине ногою, так і покотилися й піп, і книга. „Нехай же їх обох підіймає тепер, хто хоче!“—каже.

Траніо. А Катерина ж що? Говорила що небудь?

Греміо. Вона тільки трусилася від страху. А він і ногами тупає, і лається, неначе священик чим його образив.

Траніо. Ну, далі, далі!

Греміо. Ну, от скінчилося вінчання, він просив собі вина й так голосно викрикнув: „за здоров'я Катерини!“ наче після бурі піячив на кораблі з приятелями. Випив разом мускатель ¹⁾, а решту—плеснув у лице паламареві. Потім схопив Катерину за потилицю та так цмокнув її в губи, що аж відляски відляглись по церкві. Побачивши все те, я від сорому втік із церкви, та мабуть і всі за мною повтікали. Ну-ну!.. Такого шлюбу ще й не бувало! О, чуєте? Музика!

Я В А 6

Музика; входять Петруччіо, Катерина, Баптіста, Біянка, Гортензіо, Греміо, слуги

Петруччіо. Дякую, дякую, панове, за всі клопоти. Хочете ви зі мною пообідати й приготували для мене розкішний бенкет, але я мушу спішити, мої справи кличуть мене, і я мушу зараз же з вами попрощатися.

Баптіста. Та певне ж ви хочете вночі їхати?

Петруччіо. Ні, не вночі, а зараз. Не дивуйтеся, панове. Коли б ви знали мої діла, то ви

¹⁾ В Англії здавна був звичай пити вино після шлюбу в церкві. Звичайно вживався мускатель.

самі погнали б мене геть. Дякую, панове, дякую! Обідайте ж та випийте тут за наше здоров'я, а ми зараз маємо їхати. Ну, будьте здорові.

Траніо. Ми всі просимо вас—зостаньтеся хоч пообідати.

Петруччіо. Ніяк не можу.

Греміо. І я прошу зостатися.

Петруччіо. Я не можу, не можу!

Катерина. Ну, я прошу вас.

Петруччіо. Я дуже радий!..

Катерина. Раді зостатися?

Петруччіо. Ні, я радий, що ви просите мене зостатися, але я не зостануся, хто б мене не просив.

Катерина. Зостаньтеся, коли любите мене.

Петруччіо. Коні готові?

Греміо. Готові, пане!

Катерина. Ну, ти як собі там хочеш, але я сьогодні не поїду. Не поїду й завтра, взагалі—поїду тільки тоді, коли сама захочу. А для вас—ворота навстіж. Ідіть, поки чоботи цілі маєте. От зразу й показали, яким чоловіком ви будете.

Петруччіо. Ну, годі, Катрусю! Не сердься, я тебе прошу.

Катерина. А я хочу сердитися,—вам яке діло? Тату, він не поїде, можете бути спокійні.

Греміо. От тепер піде в них робота, так так!

Катерина. Прошу до столу, панове! Прошу!

Петруччіо. Та вони підуть, Катрусю, вони послухаються. Панове! Мусите слухати молоду,—їй треба повинуватися. Отже йдіть і пийте за її пропаще дівоцтво. Пийте добре, весело, або геть усі к чортовій матері. Що ж до Катрусі, то вона поїде. Ти, Катре, не дери косяка, не муркай там собі під носом і ніженькою не тупай. Ти—моя

власність, а я—твій владика. Ти—все одно, що земля моя, моя хата, двір, посуда, поле, скриня, мій кінь, мій віл, осел... ну, одне слово—вся моя. Ось вона! Ану, зачепи її, хто сміє! Я зумію провчити того, хто захоче мені загородити дорогу з нею. Греміо! Витягай шаблю! Розбійники напали! Рятуй свого пана! А ти, Катрусю, не бійся,—я зумію відбитися, хоч би й від мільйона. Вибігає, тигнучи за собою Катерину; за ними Греміо.

Баптіста. Ну, і йдіть собі з богом! Ото так історія!

Греміо. Ой!.. Я трохи не вмер від сміху!

Траніо. Такого я ще й не бачив!

Люченціо. Що скажете, панночко, про свою сестру?

Біянка. Скажу, що божевільний звів її з ума.

Греміо. Ні, це вона його обкатеринила.

Баптіста. Сусіди й приятелі! На нашім бенкеті не буде молодих, за те не буде недостачі в їжі. Пане Люченціо! Сідайте ви на місце молодого, а ти, Біянка, на місце молодої.

Траніо. Щоб Біянка привчалася до ролі молодої.

Баптіста. А чому й ні? Ходімо ж, ходім, панове!

Всі йдуть

Д І Я І V

Кімната в загороднім домі Петруччіо

С Ц Е Н А І

Я В А 1

Входить Груміо

Груміо. Ой!.. Нехай же чорти заберуть і всіх скажених панів, і всіх поганих коней, і всі неїз-
джені шляхи! Чи був ще хто такий побитий, такий
забризканий грязюкою, як оце я? Чи стомлюва-
лася ще коли-небудь людина так, як оце я? Оце
послали мене вперед—розводити вогонь, а вони
приїдуть грітися. Маленькі горшки нагріваються
скоро,—отак і я. Бо інакше мої губи примерзли б
до зубів, язик до піднебіння, а серце до пуза
перше, ніж я встиг би розвести вогонь, щоб ві-
дігріти себе. А так я, роздмухуючи вогонь, і сам
розігріюся. Під таку погоду не то я, а й більша
людина може застудитися. Гей, Куртісе!

Я В А 2

Входить Куртіс

Куртіс. Хто це мене кличе так холодно?

Груміо. Ти не людина, а шматок криги. Да-
вай вогню скоріше!

Куртіс. А що, Груміо, їде наш пан з молодого
жінкою?

Груміо. Та їдуть же, а тому давай вогню, та
не базікай.

Куртіс. А чи й справді вона така гаряча й лиха,
як про неї говорять?

Груміо. Та таки була гаряченькою до цього
морозу. Але зима ж утихомирює й чоловіків, і
жінок, і всяку іншу скотину. Отже зима втихо-
мирила й нову пані й ненового пана, та навіть і
мене, а може—і тебе.

Куртіс. Бач, обізвався трьохвершковий ду-
рень! Хіба я скотина?

Груміо. Я—трьохвершковий? Ну, добре, я це
тобі пригадаю. А от чи будеш ти розводити во-
гонь, а чи мені поскаржитися на тебе пані? Хоч
вона й сама під рукою, але від її руки—холодно
тобі стане.

Куртіс. Ти б краще розказав, що робиться на світі.

Груміо. На світі, брат, холодно, а тому давай
вогню. Роби, що мусиш, а тоді й бери, що за-
служив. Пан з панею, мабуть, замерзли.

Куртіс. Ну, от тобі й вогонь! Кажи ж, кажи,
які там новини.

Груміо щось поспівує. Новин, брате, новин—
скільки хочеш. А де кухар? Чи вечеря готова?
Чи прибрано в кімнатах? Чи посипано підлогу,
обметено павутиння? А слуги чи в новому убранні
та в білих панчохах? Чарки й стакани чи вимито
й зверху, і в середині? Чи розіслано килими? За-
галом, чи все в вас в порядку?

Куртіс. Все як слід. Ну, скажи ж ради бога
про новини.

Груміо. Новини? А от перша, що моя кобила
дуже стомилася. А друга—пан і пані попадали.

Куртіс. Як?

Груміо. Та так, просто в грязь. Але тут
ціла сторія.

Куртіс. Ой, розкажи ж, розкажи, добрий Грумію.

Грумю. Давай вухо!

Куртіс. На.

Грумю б'є його по вуху. На й тобі!

Куртіс. О!.. Оце я добре „почув“ новину.

Грумю. Це для того, щоб більше напружити твою відвагу. Ну, слухай же. Ми з'їздили з брудного пригорку, пан ззаду пані.

Куртіс. Та невже на одній коняці?

Грумю. А твоє яке діло?

Куртіс. Коневі ж важко.

Грумю. Ну, так оповідай же сам. От коли б ти не перебивав,—почув би, як упав кінь, а пані під коняку просто в калюжу, а пан, замість того, щоб рятувати пані, б'є мене та лає, чому я допустив, щоб кінь упав. То пані тоді давай відтягати пана від мене, бр'юхаючися по грязюці, а він одно—лається, а я кричу, як скажений. Коні порозбігалися, а коли я впіймав коня—вузди на ньому не було, попруга порвалася. Взагалі, ти міг би почути ще багато інших цікавих речей, але тепер не почувеш нічого й зійдеш у могилу, не знаючи тих новин.

Куртіс. Так виходить, що він ще зліший за неї?

Грумю. Ще й як! Та от і ти й ви всі побачите самі, коли він приїде. Та що ж це я розбалакався! Піди скажи слугам, щоб вони гарненько причесалися, почистили свої сині куртки, попідв'язували панчохи різнобарвними підв'язками, а коли побачать панство, то щоб ставали на ліве коліно, та не сміли доторкатися навіть до конячого хвоста, доки не поцілують панських ручок.

Куртіс. Та, бачте, Натанайлові куртка не готова, Гаврилі не підшито чобіт, Петрові не по-

чорнено шапку, у Вальтера шабля без піхов. Цілком зодягнені тільки Ральдо, Адам та Грицько. Решта ж—як старці в лахмітті.

Грумю. Ану, клич їх сюди.

Куртіс. А-гей, Натанайле, Пилипе, Йосипе, Микола! Ідіть сюди! Скоренько!

Я В А 3

Слуги входять

Натанайл. З приїздом, Грумію!

Пилип. Як поживаєш, Грумію?

Йосип. Як твоє здоров'ячко, Грумію?

Микола. Ну, що нового, Грумію?

Грумю. Здорові, здорові! А от, чи все в вас готове? Чи все в порядку?

Натанайл. Усе. А що, чи далеко ще наш пан?

Грумю. Та вже під носом. Я так гадаю, що він уже скочив з коня, а тому... Ох, матері його ковінька! Цитьте: я вже чую його голос.

Петруччіо ще за сценою. Та де ж усі мої йолопи? Ні стремен піддержати, ні коня взяти. Пилипе! Грицьку, де ви?

Слуги. Ми тут, пане! Ми тут!

Петруччіо. „Ми тут пане! Ми тут пане, ми тут“... Болвани! Ані найменшої уваги! Ані найменшої пошани! А де ж той безтолковий, що був післаний вперед?

Грумю. Я тут...

Я В А 4

Входять Петруччіо й Катерина

Петруччіо. Болван! Поганець! Сліпа ти кобило! Чи не тобі ж я велів, щоб ти нас зустрів у парку, узявши з собою оцих усіх йолопів!

Грумю. Натанайлові куртка неготова, Гаврилі не підшито чоботи, Петрові не почорнено шапку, у Вальтера шабля без піхов. Цілком зодягнені тільки Ральдо, Адам та Грицько. Решта ж — як старці в лахмітті. Але усе ж усі зібралися вас зустрічати.

Петруччіо. Поганці! Давайте вечеряти скоріше. Слуги кидаються геть. А ти підожди! Стягни з мене чоботи. Голосно співає. Та ти, розбійнику, ногу мені виломив. Б'є його. Мало? Так оце тобі, щоб не відірвав ти й другої. Співає на все горло Сідай, Катрусю. Та будь веселенькою, — чого похнюпилася? Співає. Гей, води мені! А де Троїл, отой собака смердючий? Гей ти, паскудо! Клич скоріше брата Фердінанда. Ти, Катрусю, мусиш з ним поцілуватися. А де ж мої пантофлі? Гей! Де мої пантофлі! Та чи дадуть же ж пані, нарешті, води? Слуга вбігає з водою. Мий руки, Катрусю, та й милости просимо до столу. Слуга з переляку впустив воду. Ах ти, скотиняко паршива! Так ти мені будеш воду розливати? Б'є.

Катерина. Та заспокойся, — він же не навмисне.

Петруччіо. Мерзота! Клаповухий негіднику! Сідай же, Катрусю, — ти, мабуть, голодненька. Чи сама прочитаєш молитву, чи може я? А це що? Баранина?

Слуга. Так.

Петруччіо. А хто подавав?

Слуга. Й-я!..

Петруччіо. Вона підгоріла! О, господи! Та тут усе підгоріле! Уся вечеря! Та як ви сміли подати таку мерзоту? Де кухар? Скидає зі столу всю посуду. Безмозкі, паршиві болвани! Ви ж знаєте, що я того не терплю. А-а! Так ви ще мурличете там собі щось під ніс? Так я ж вам!.. Кидається на них, слуги тікають.

Катерина. Голубчику!.. Прошу вас — заспокойтеся. Вечеря таки насправду непогана, — це вам тільки так здалося.

Петруччіо. Ні, Катрусю! Все підгоріле, все сухе, а така їжа розвиває жовч і робить нас сердитими. Вже краще нам трішки поговорити, ніж їсти горіле сухе м'ясо. І без того ми з тобою маємо багато жовчу. Ти потерпи вже до ранку, попусти одну нічку. Ходім спатки, ходім, ходім! Пішли.

Я В А 5

Слуги входять, оглядаючися, по одному

Натанайл. Ну, Петре? Чи бачив ти коли такі штуки?

Петро. Це він її б'є — її ж зброєю.

Я В А 6

Входить Куртіс

Грумю до Куртіса, що входить. Ну, де вони тепер?

Куртіс. Він у спальні їй проповідь читає про повздержність, а сам лається на чім світ стоїть. Вона ж, бідненька, не знає, де їй стати, куди дивитися, що казати. Сидить — як ві сні. Ой, тікаймо, — він сам сюди прямує. Тікають.

Я В А 7

Входить Петруччіо

Петруччіо. Ну, здається, добре я розпочав. Сподіваюся, що й скінчу з успіхом. Тепер уже мій соколик приборканий трохи, а моє правило

таке: поки не звикне зовсім до рук, давай менше корму, бо як сокіл воло наб'є — пропала тоді охота. А то ще в мене є засіб змусити її до покірливості — це не давати їй спати, як і соколові ми не даємо, коли він не слухає, клює та б'ється. Оце вона не їла сьогодні — не буде й завтра. Ту ніч не спала — не спатиме й цю. Як і в їжі, так і в постелі знайду я яку-будь хибу, — я тоді сюди подушки, туди перину, направо ковдру, простиню наліво, — і все це іменно з великої любови до неї. От вона не спатиме й сьогодні. А як тільки задрімає — я почну кричати й біснуватися, аби прогнати їй сон. Оце називається: „спосіб приборкати жінку любов'ю“. Хто знає кращий засіб — кажіть!

Завіса на хвилинку падає

Я В А 8

Катерина просить Грумю. Будь ласка... голубчику.

Грумю. Ой, я не смію... Клянуся вам життям — не смію.

Катерина. Коли під нашими дверима просив старець, йому давали, а як би й ні — він міг сподіватися в других знайти милосердя. А от тепер я прошу, я, що не вміла ніколи просити та й не мала в тім нужди... Я томлюся голодом, я мучуся без сну, а він проганяє мій сон прокляттями, а лайкою годує. І — що найболячіше — все під видом любови до мене, неначе б то певен, що коли я засну чи поїм, то заболію або навіть помру. Ну, принеси ж мені чого небудь скоріше. Щонебудь, все одно — аби їсти.

Грумю задумливо. Щоб ви, наприклад, сказали про телячу ніжку?

Катерина. Чудово! Давай скоріше.

Грумю. Та я дав би, тільки боюся, щоб така їжа вас не роздратовала. От хіба жирненьких смажених кишок?

Катерина. Я дуже їх люблю! Іди скоріше по них, Грумю!

Грумю. Ні, боюся, вони на жовч будуть впливати. Хіба от чого — м'яса з гірчицею.

Катерина. Ну, добре, добре! Я й це люблю.

Грумю. Але ж гірчиця буде гарячити!

Катерина. Ну, давай м'ясо без гірчиці.

Грумю. А може гірчицю — без м'яса?

Катерина. Геть звідси, брехун! Ти смієшся з мене. Годуєш мене тільки назвами самими. Прокляття тобі й усій вашій братії, що так радіє моїй біді! Геть, кажу, з очей моїх! Б'є його, той тікає.

Я В А 9

Петруччіо з блюдом у руках; за ним Гортензіо

Петруччіо. А, Катрусю? Чого ти така сумненька?

Гортензіо. Як поживаєте, пані?

Катерина. Гірше не можна.

Петруччіо. Катрусю, будь же веселішою, поглянь ласкавіше. Бачиш, як я про тебе піклуюся, — оце ж я сам зварив і сам приніс тобі. Мені здається, за це й спасибі сказати б можна, а ти, бач, ні словечка! Виходить, що я надаремне й клопотався. Ей, слуги! Візьміть це блюдо назад.

Катерина. Ах, ні! Ради бога прошу зоставити.

Петруччіо. І за меншу послугу та й то дякують, а ти й не подумала.

Катерина. Дякую!..

Петруччіо тихо до Гортензіо. Сідай з нами та їж, яко мога більше. Ну, Катрусю, тепер сідаймо. Їж на здоров'ячко! Їдять усі, але Катерині мало що дістається. Скоріше їж, Катрусечко. Вже ти й наїлася? Як мало!

Я В А 10

Входить майстер

Петруччіо. А-а! От і майстер. Ану-ну, показуй свою роботу.

Майстер. От шапочка на ваше замовлення.

Петруччіо. Оце? Та ти її, мабуть, з каструлі зробив! Та це ж миска! Фе, яке паскудство! Неначе лушпинка з горіха або черепашка. Фе, яка бридота, яка мерзота, дрянь! Це на хлопця шапка. Геть пішов! Та зроби більшу.

Катерина. Та мені більшої не треба. Тепер саме такі носять.

Петруччіо. Так і по-твоєму, значить, ця шапка не годиться? Оце, добре, за це люблю.

Катерина. Власне, що подобається? Я хочу цю шапку, або не хочу ніякої.

Петруччіо. Бачиш, сама пані не хоче твоєї шапочки. Іди ж геть. Виштовхує, а на вухо говорить: „Не бійся, я тобі заплачу“. А там іще хто? Кравець? Ану, іди сюди, давай, що ти там нашив. Господи! А це ж іще що таке? Що оце таке? Рукав? Та це ж гармата! А тут—защипане, як пиріг. А складок, вирізок, прорізів! Та чорти б побили твого батька, кравче! Що ж це ти?

Гортензіо про себе. Не буде в неї ні шапочки, ні вбрання.

Кравець. Ви ж звеліли мені зшити гарненько, і щоб було за останньою модою.

Петруччіо. Так зшити ж я тобі велів. Зшити за модою, а не псувати за модою. Іди ж геть! Іди собі додому, і від мене ти більше не матимеш роботи,—мені не треба гидоти. Іди геть!

Катерина. Убрання дуже гарне. Я ніколи не бачила кращого.

Кравець. От і пані говорять, що вбрання добре.

Петруччіо. Що? Та брешеш ти, нитко, наперсток, крейда, аршин, підкладка, чверть, тричверті аршина, піваршина, вершок, блоха, цвіркун! Дивіться, ще сміється з мене в моїм же домі. Геть, лоскуток! Геть, ганчірко, бо інакше й тебе зміряю твоїм же аршином, і ти вже ніколи не будеш більше брехати. Я кажу, що ти зіпсував убрання.

Кравець. Пане-добродію, ви помиляєтеся. Убрання зшито, як ви веліли, як Груміо віддав наказ.

Груміо. Я тканину віддав вам, а не наказ.

Кравець. Але ж ви сказали, як і шити.

Груміо. От тобі й маєш, як шити. Само собою, що голкою й нитками.

Кравець. Але от і записка навіть ваша,—вона доведе...

Груміо. Бреше й записка твоя, коли так!

Кравець читає. „Широка спідниця“...

Груміо. Пане мій! Як що я коли-небудь казав „широка спідниця“, так зашийте мене самого в неї й бийте мотком ниток, доки я не здохну. Я сказав—просто спідниця.

Петруччіо. Далі.

Кравець. „З маленьким кругленьким ковнірчиком“...

Груміо. З ковнірчиком, так...

Кравець. „З короткими рукавами“...

Грумю. З двома рукавами.

Кравець. „Красиво вирізаними“.

Петруччіо. А вони от саме й вирізані не-красиво.

Грумю. Та бреше вся та записка, пане. Я тільки сказав, щоб рукава спочатку викроїли, а потім пришили.

Кравець. Все, що я сказав — правда. А коли б ти попався мені в іншій місці — я б тобі показав, де раки зимують.

Грумю. Що ж, я не від того. Давай мені свій аршин, а сам бери мою записку — й почнемо.

Петруччіо. Годі! Скажу коротко: вбрання не для мене.

Кравець. Та не для вас же, а для пані.

Петруччіо. Геть! Кидає вбрання.

Кравець хоче підняти

Грумю. Не смій!

Петруччіо. Що таке?

Грумю. Як же він сміє підіймати спідницю моєї пані!

Петруччіо. Годі тобі! А з тобою нічого більше говорити, — бери свою роботу й вшивайся. Тихо до Гортензіо. Скажи йому, що йому заплатять.

Гортензіо тихо кравцеві. Тобі заплатять завтра. Ти тільки мовчи й не звертай уваги на лайку.

Кравець пішов

Петруччіо. Ну, Катрусю, доведеться їхати тобі до батька в звичайнім убранні. Що ж, хоч одежа й бідна, зате в кешені гроші лишилися. Наше тіло багате тільки душею. Сонце світить і крізь чорні хмари, — так і благородність видно й з-під лахміття. Хіба сорока краща жайворонка

через те тільки, що в неї пір'я рябе? Ні, моя Катрусечко, ні, ми не станемо гіршими від того, що твоє вбрання буде просте й навіть — бідне. А коли ти думаєш, що це сором, то здайся на мене. Ну, будь же веселенькою! Ми ж бенкетувати та святкувати їдемо. Гей, хто там є? Слуга входить. Скажи, щоб люди були наготові. Коні нехай стоять за тином, бо ми сядемо там. Слуга пішов. Мені здається, що нема ще семи ранку, — отже ми встигнемо на обід.

Катерина. Та тепер уже друга попівдні, навряд чи ми поспіємо й на вечерю.

Петруччіо. А, так? Ну, то до семи я не поїду. От бачиш, що не скажи, що не зроби, що не задумай — ти все наперекір. Значить, сьогодні я не їду. І не поїду доти, доки не буде та година, якої я хочу. Пішов. Катерина плаче.

Гортензіо. Оце так так! Він уже й сонцем правити хоче.

С Ц Е Н А II

Перед домом Баптісти

Я В А I

Траніо. Та чи це ж можливе, щоб Біянка покохала кого іншого, а не Люченціо, тоб то — мене?

Гортензіо. А я вам доведу. От станьмо вбік.

Я В А 2

Ідуть Біянка й Люченціо

Люченціо. Ну, як вам подобається моя наука?

Біанка. А чого, власне, ви вчите?

Люченціо. Я знаю одну науку—любов.

Біанка. І добре її знаєте?

Люченціо. Дозвольте показати на ділі.

Пішли.

Гортензіо. Ну? Що ви скажете тепер? А ви ще хвастилися, що Біанка тільки Люченціо любить.

Траніо. О, зраднице! Ліччіо!..

Гортензіо. Ото ж то не хвастайтесь більше. А я, коли хочете, не Ліччіо й не вчитель музики. Мені сором, що я, з любови до неї, почав перодягатися, а вона, бач, не звернула уваги на дворянина. Знайте ж, що я називаюся Гортензіо.

Траніо. Сінйоре Гортензіо! Я багато чув про вас. Отже тепер, побачивши таку хитливість, я рішив: давайте з вами разом відмовимося від Біанки,—раз назавше.

Гортензіо. Дивіться, дивіться, як цілуються! Люченціо! От вам рука моя, що я відмовляюся від Біанки! Вона не варта моєї гарячої любови.

Траніо. І я клянуся, що не візьму її за себе, хоч би вона сама до мене в'язла. Не треба мені такої! Дивіться, дивіться, як же цілуються смачно.

Гортензіо. Сінйоре Люченціо, до побачення! Я здержу слово. А щоб воно було міцніше, я не пізніше трьох день одружуся з одною тут багатою вдовою. Вона, бідненька, любила мене навіть тоді, коли я любив оце гордовите створіння. Пішов.

Траніо кричить. Сінйоре Люченціо й сінйора Біанка! Ті підходять. Бажаю вам щастя і всякої радості й взаємної любови. Ха-ха-ха!.. Ми з сінйором Гортензіо підгледіли ваші поцілунки—і рішуче від вас відмовилися.

Біанка. Жартуєте! Невже правда?

Траніо. Йй-богу! Відмовилися обоє... ха-ха! Люченціо. Отже з боку Гортензіо нема вже небезпеки.

Траніо. Він хоче свататися до якоїсь удовиці.

Біанка. Дай, боже, їм радості!

Я В А 3

Біонделло вбігає. Пане, пане!.. Я стояв так довго, що стомився гірше пса. І тільки аж тепер побачив підходяще. Старичок з гори йде,—здається, буде нічого.

Траніо. А хто ж він такий?

Біонделло. Купець чи учитель, на правду не знаю, але з вигляду, з одежі—батько буде настоящий.

Траніо. Як що він довірливий і повірить казці, я так зроблю, що він буде радий назватися Вінченціо й навіть поручитися перед Баптістою за все те, що я наговорив. А щоб мені було легше,—йдіть ви собі геть! Люченціо й Біанка пішли.

Я В А 4

Учитель входить. Здорові будьте!

Траніо. Здрастуйте, сінйоре! Що, ви тут зостанетеся, чи йдете далі в дорогу?

Учитель. Та я зачекаю ще тижнів зо два, а там знов у дорогу. Піду до Риму й далі, може доберуся й до Тріполі, коли бог допоможе дожити.

Траніо. А самі ви звідки?

Учитель. Я з Мантуї родом.

Траніо. З Мантуї? О, господи! І ви не боїтеся?

Учитель. А чого мені боятися?

Траніо. Та же тут, у Падуї, вбивають усіх мантуанців, хіба ви про це не знаєте? Венеціянці затримують ваші кораблі,—дож, ворогуючи особисто з вашим герцогом, видав такого наказу. Мені дивно, що ви того не чули.

Учитель. Виходить, що мої діла погані. А я ще з Флоренції узяв векселі й мав їх тут пред'явити.

Траніо. Знаєте що, сіньйоре? Я можу вам зробити послугу, а ви—мені. Скажіть, чи ви бували коли в Пізі?

Учитель. А як же! Ще й частенько. Піза славиться своїми громадянами іменитими.

Траніо. А чи не знали ви там Вінченціо?

Учитель. Знайомий не був, але чував частенько,—се ж один з найбагатших купців.

Траніо. То—мій батько, сіньйоре! І от ви дуже на нього схожі.

Біонделло. Як яблуко—на черепаху...

Траніо. Отже, щоб урятувати життя, я вам таке запропоную й думаю, що схожість з Вінченціо вам чимало допоможе в цій ділі. Візьміть ім'я його й кредит,—от і все. А жити будете в мене. Зрозуміли? Приймайтеся за справу зараз же,—і безпечно зможете скінчити тут усі ваші діла. Що ж, згода?

Учитель. О, дякую, дякую! Я вас вважаю за спасителя свого життя й свободи!

Траніо. Але попереджаю вас, що ми зі дня на день чекаємо батька сюди, щоб він підписав шлюбний контракт, бо я беру за себе молодшу дочку пана Баптісти,—оце його дім.

Учитель. Як що я не помиляюся, мене сіньйор Баптіста мусить пам'ятати, і років двадцять тому ми одного разу стояли з ним в одній гостиниці.

Траніо. Ну, добре, добре! Держіться ж поважніше, суворіше, як справжній батько. Стукає в двері.

Учитель надимається. Не турбуйтеся! А от не вадило б і слугу вашого попередити.

Траніо. Про нього не турбуйтеся. Біонделло, пам'ятай щохвилі, що це—справжній пан Вінченціо.

Біонделло. Та за мене не бійтеся,—я пам'ятатиму.

Траніо. О, і сам Баптіста! Держіться ж!

Я В А 5

Входять Баптіста й Люченціо

Траніо до вчителя. Сіньйор Баптіста дуже радий вас бачити, татусю. Пане Баптісто, оце той, про кого ми говорили. Тепер уже ви мусите віддати мені Біянку.

Учитель. Тихше, сину, тихше! До Баптісти. Я, добродію, оце приїхав до вашої Падуї, щоб стягнути деякі борги. І почув тут, що син мій любить вашу дочку. Про вас же, добродію, чув я дуже багато доброго. І про їх любов одне до одного теж знаю чимало. Як добрий батько, я не хочу їх мучити й згоден на цей шлюб. Отже, коли ви, добродію, теж не проти того, то я хоч зараз згоден підписати шлюбний контракт, причім всі умови ваші зарані приймаю, остільки я вас шаную.

Баптіста. Сіньйоре! Мені ваша правдивість і одвертість дуже сподобалися. Дочку мою ваш син справді любить, та й вона його теж, здається. Отже, коли ви, як батько, згодні, на випадок смерті, закріпити за моєю дочкою гарну спадщину, то справі кінець,—нехай вінчаються.

Траніо. Дякую, сіньйоре! Ходімо ж до нас, бо татусь у мене живе. Там ми скінчимо справу,

тихо, не поспішаючи повечеряємо, що бог дасть. Пошліть ви оцього Камбіо за вашою Біянкою, а я свою слугу за маклером. Шкода тільки, що вечір не буде пишна.

Баптіста. Добре! До Люченціо. Камбіо! Іди ти до мене та скажи, щоб Біянка вбралася гарненько. Ну, як що хочеш, скажи, що сюди, до Падуї, прибув батько Люченціо, і що вона буде жінкою Люченціо.

Люченціо. Ох, молю богів, щоб уже скоріше воно так сталося.

Траніо. Ну, іди, іди скоріше! при чому тут боги? Сінйоре, будьте ласкаві—за нами. Вибачте тільки, що вечір буде не дуже багата, але ми поправимося в Пізі. Пішли.

Біонделло. Камбіо.

Люченціо. Що, Біонделло!

Біонделло. А чи бачили ви, як мій пан вам кивав головою та сміявся?

Люченціо. Ну, то що ж з того?

Біонделло. Та невже ви не зрозуміли? Це ж означає, що Баптіста оце тепер балакає з несправжнім батьком несправжнього сина.

Люченціо. Ну?

Біонделло. А вас оце послав, щоб ви привели дочку до вечір.

Люченціо. Ну-ну-ну?

Біонделло. А старий піп з церкви святого Луки перевінчає вас, коли вгодно.

Люченціо. Ну, і що ж з того всього?

Біонделло. А тут вже я не знаю. Я б тільки зробив так, що поки вони там пишуть несправжній контракт,—я б зробив справжнісінький. Ідіть же ви, пане, з вашою Біянкою до церкви, захватіть побільше добрих свідків та й доводьте діло до кінця. А коли не хочете,—так нічого мені

й говорити більше, зовсім нічого тут товктися, бо не бачитимете більше Біянки во віки вічні.

Люченціо. Слухай, Біонделло...

Біонделло. Ні, я вже слухав досить. Я знаю такий випадок, що одна дівчина повінчалася, а пішла тільки на город—вирвати петрушки. Отже й вам раджу так зробити. Ну, ідіть же, ідіть, а я побіжу ще до попа, щоб він був готовий стрінати вас, коли ви явитися вдвох. Побіг.

Люченціо. А й справді! Йй-богу, я так і зроблю, як що тільки Біянка буде згодна. А що вона буде згодна—я не сумніваюся. Піду ж скажу йй просто,—і нехай робить, як хоче. Іде.

С Ц Е Н А ІІІ

Перед домом Люченціо

Я В А І

Ідуть Петруччіо, Катерина й слуги

Петруччіо. Ну, скорше, скорше, ми ж до батька йдемо. О, Господи! Як місяць сильно світить!

Катерина. Який же місяць може бути вдень? Це ж—сонце.

Петруччіо. А я кажу, що це—місяць.

Катерина. А я кажу, що це—сонце.

Петруччіо. Клянуся сином матери моєї, що це—місяць! А як що ти не згоджуєшся, то я не їду далі. Гей, слуги! Завертайте коней. І все вона наперекір, і все вона наперекір!

Катерина. Ні-ні-ні, ради бога! Ми вже коло хати сливе. Нехай це буде місяць, сонце, все—що хочете. Хоч лямпадкою звелить називати—обіцяю, що на все буду згодна.

Петруччіо. Отже я й кажу, що це—місяць.
Катерина. Місяць же, я знаю.

Петруччіо. Ні, неправда, це—сонце.

Катерина. І справді—сонце! А скажеш, що не сонце, то—не сонце, і не місяць, а все, що ти захочеш. І що ти не скажеш,—так воно й єсть, і тим буде для Катерини.

Петруччіо. Ну, коли так, то їдьмо вперед. Але чекайте, стійте,—хтось іде.

Я В А 2

Входить Вінченціо

Петруччіо до нього. Бог вам на поміч, панночко! Куди ви так дрібненько поспішаєте? Катрусю, скажи мені від серця щирого, чи бачила ти коли гарніше дівчатко? Яке біленьке та рум'яненьке! І неба так не украшають зірки, як оці оченята прикрашають ніжнісіньке обличчя. Піди ж, Катрусю, обійми це дівчатко!

Катерина. О, молоденьке, прекрасне дівча! Куди йдеш ти тепер і де живеш взагалі? Твої батьки, мабуть, не нарадуються тобою, але той, кому зірки призначать тебе взяти в подружки життя, буде найщасливіший з людей.

Петруччіо. Катрусю! Що з тобою? Ти збожеволіла, чи що? Та це ж дід зморщений, а не дівчатко!

Катерина. Простіть, татусю, помилку очей моїх: місяць так сильно світить, що вони мало не посліпнуть, і все мені здається зеленим. Тепер я бачу—це шановна, стара людина. Пробач же мені мою помилку!

Петруччіо. Вибачте їй, дідусю. А скажіть нам краще, куди оце ви йдете? Як що по дорозі, то будемо раді такому товариству.

Вінченціо. Ви, сінйоре, і ви, жартовлива сінйоро, здивували мене своїм привітанням. Я називаюся Вінченціо. З Пізи оце приїхав до Падуї, щоб побачити сина, бо давно вже з ним не бачився.

Петруччіо. А його як зовуть.

Вінченціо. Люченціо, сінйоре.

Петруччіо. От щаслива стріча! Отже я вас тепер не тільки через старість вашу, а й по закону можу назвати батьком: ваш син має взяти, а може вже й узяв, за себе сестру моєї жінки, оцієї прекрасної пані. Не дивуйтеся й не сумуйте! Вона—красуня, і має грошенята. Родом же й вихованням не принесе сорому хоч би й якому дворянинові. Дозвольте вас обняти, пане Вінченціо. Ах, який буде радий ваш син!

Вінченціо. Та чи правда це все? Може, ви знов жартуєте? Бо дорожні люди частенько дозволяють собі такі жарти поміж собою.

Петруччіо. Та ні! Настільки—ні, що от двері будинку, де живе ваш син. А тесть мій живе трішечки далі, поближче до базару. Ну, поки що—прощайте, бо в мене є діло!

Вінченціо. Ні, сінйоре, ради такої стрічи давайте роздаavimo яку пляшину. Сподіваюся, що в цім домі знайдеться, що й закусити. Стукає.

Я В А 3

Греміо проходиться по тім боці. Щось там не чують,—треба дужче стукати. Вінченціо стукає.

Учитель показується з вікна. Який там біс так стукотить, наче двері виламати хоче?

Вінченціо. Дома сінйор Люченціо?

Учитель. Дома, але його не можна бачити.

Вінченціо. Ну? А як би хто приніс йому сто чи двісті червінців для забави?

Учитель. Зоставте ці червінці для себе: поки я живий, Люченціо не буде мати недостачі в грошах.

Петруччіо. Я ж вам казав, що вашого сина всі полюбили в Падуї. До вчителя. Але ж бо послушайте, сінйоре. Не балакаючи довго, скажіть будь ласка Люченціо, що його батько приїхав з Пізи й чекає оце біля дверей.

Учитель. Брехня! Батько його приїхав з Пізи, але дивиться оце з вікна.

Вінченціо. Хіба ти його батько?

Учитель. А що ж? Бодай так говорила його мати, коли не брехала.

Вінченціо. О-о-о!..

Петруччіо до Вінченціо. Що ж це означає, добродію? Так ви на себе чуже ім'я взяли?

Учитель. Хапайте цього негідника. Це він хоче кого-небудь тут обдурити, прикриваючися моїм іменем.

Біонделло входить. Ну, вони вже в церкві. Дай їм, боже, щастя. Ой! Рятуйте!.. Це пан Вінченціо!.. Ну, і попалися тепер ми всі! Кінець нам усім!..

Вінченціо. Ану, іди сюди. Ану, іди сюди, братіку!

Біонделло. Чому?.. Чому я маю йти?..

Вінченціо. Іди, кажу тобі! Хіба ти забув мене?

Біонделло. Я вас, сінйоре, і не міг забути, бо ніколи в житті вас і не бачив.

Вінченціо. Розбійнику! То ти зроду не бачив батька свого пана? Мене? Вінченціо?

Біонделло. Мого старого пана? Ні, його я знаю: ондечки він дивиться з вікна.

Вінченціо б'є його. Так ти ще брехати? Так ти ще брехати?..

Біонделло. Й-ой, рятуйте, рятуйте! Якийсь божевільний хоче мене вбити! Тікає.

Учитель. Гей, сину! Сінйоре Баптісто! Сюди!

Петруччіо. Це цікаво! Ану, Катрусю, станьмо набік та подивимося, чим то все скінчиться.

Я В А 4

Виходять Баптіста, Траніо, учитель, слуги

Траніо. Що ви за людина, і як ви смієте бити мого слугу?

Вінченціо. Хто я? Ні, скажи мені, хто ти?.. Свят-свят-свят! У шовковій куртці! В оксамитових штанах! У пурпуровім плащі! Я зруйнований, я зруйнований! Клопочуся день і ніч, як добрий хазяїн, а мій син і слуга тринькають тут гроші!

Траніо. Що, пане? Що оце ви мелете?

Баптіста. Що воно таке? Сновида, чи що?

Траніо. Сінйоре!.. З вигляду та й по одежі ви наче поважна людина, а що до розмови вашої, то ви—божевільний. Яке вам діло до того, як я вбираюся? Дякуючи доброму батькові, я маю змогу носити й шовки, і золото.

Вінченціо. Дякуючи твоєму батькові? О, господи! Та твій же батько шие паруси в Бергамо!

Баптіста. Ви помиляєтеся! Ви помиляєтеся, сінйоре! А як, по-вашому, ім'я цього сінйора?

Вінченціо. Як його ім'я? Чи мені ж не знати, коли я його ростив з двох років! Його ім'я—Траніо.

Учитель. Іди ти геть, осле! Його ім'я Люченціо, і він мій єдиний син і спадкоємець усього мого майна.

Вінченціо. Люченціо? Так це він убив мого сина?.. Гей, беріть його! Велю вам іменем герцога! О, сину мій, сину мій! Кажи, розбійнику, де мій син Люченціо?

Траніо. Покличте поліцію. Слуги біжать. Ведіть цього божевільного в тюрму. Татусю Баптісто, нагляньте, будь ласка, щоб його посадили, куди слід.

Вінченціо. Мене посадити в тюрму?

Я В А 5

Слуга з поліцейським

Греміо. Зупиніться, пане поліцаю, цей чоловік не піде в тюрму.

Баптіста. Киньте, сіньюре Греміо! Я вам кажу, що він піде в тюрму.

Греміо. Ой, бережіться, сіньюре Баптісто, щоб не заплутатися в усій цій історії. Я можу присягтися, що це й єсть справжній Вінченціо.

Учитель. Ну, присягнися, коли не боїшся гріха!

Траніо. Може, ти скажеш, що й я—не Люченціо?

Греміо. Ні, я знаю, що ти справді Люченціо.

Баптіста. Е, що там балакати,—в тюрму цього старого дурня!

Вінченціо. От як приймають тут чужоземців!

Я В А 6

Входять Люченціо, Біянка й Біонделло

Люченціо кидається на коліна. Татусю, вибачте!

Вінченціо. Ти живий? Ти живий, синочку? Біонделло, Траніо й учитель тікають.

Біянка падає на коліна перед своїм батьком. Простіть, тату!

Баптіста. А в чім же ж ти провинилася? А де ж Люченціо?

Люченціо. Осьдечки, ось-ось-о! Я справжній син справжнього батька Вінченціо. Оце ж ми й перевінчалися з вашою донькою потай, доки ви там балакали з несправжніми.

Греміо. Добре ж вони всіх нас обдурили!

Вінченціо. А чого ж отого мошеника Траніо не видно? Він же в вічі мені сміявся!

Баптіста до Люченціо. Скажіть же ви мені на милість божу: значить, ви—не Камбіо?

Біянка. Ні! Він, бачте, з Камбіо перевернувся в Люченціо.

Люченціо. І все це диво зробила любов. Я віддав Траніо своє ім'я, і от він удавав мене, а я робив своє діло й знайшов щастя. Траніо робив тільки те, що від мене було йому приказано,—отже ви, татусю, ради мене йому вибачте.

Вінченціо. Ні! Я мушу розбити носа йому, мошеникові, бо він хотів мене відпровадити в тюрму.

Баптіста. Але послухайте, сіньюре! Ви одружилися з моєю донькою, не спитавшись на те в мене дозволу.

Вінченціо. Не бійтеся,—все буде добре. Іде.

Баптіста. Нічого не розберу. Іде.

Люченціо. Та ти, голубонько, не турбуйся: він не буде сердитися. Ідуть обое.

Греміо. Пропало все! Але хоч я й пошився в дурні, та все ж піду до них, бо, мабуть, вечеря буде добра. Іде.

Катерина. Ходім і ми!

Петруччіо. Ходім. Але перш поцілуй мене!

Катерина. Як? Посеред вулиці?

Петруччіо. А що ж тут такого? Хіба ти мене соромишся?

Катерина. Та ні... Але як же це—серед вулиці цілуватися?..

Петруччіо. А, так ти знов? То їдьмо додому. Гей, слуги! Збирайтеся скоріше—їдемо назад.

Катерина. Ні-ні-ні!.. Я вже поцілую. Цілує.

Петруччіо. Ну, що ж, Катрусенько? Чим погано?.. Вона, жартуючи, б'є його.

ДІЯ V

Кімната в домі Люченціо. Вечеря на столі.

Я В А 1

Входять Люченціо, Біянка, Петруччіо, Катерина, Баптіста, Вінченціо, Греміо, Гортензіо з жінкою й учитель; Траніо, Біонделло, Груміо та інші

Люченціо. Ну, от ми й зійшлися всі разом по довгих незгодах. Війна минає,—і ми сміємося над минулим жахом. Проси ж, Біянко, мого батька, а я з пошаною твого проситиму. Брате Петруччіо! Сестрице Катерино! Сіньоре Гортензіо й ви, пані добродійко! Сіньоре Греміо!—всім вам я радий. Бенкетуйте, веселіться! Прошу сідати! Тут можна й балакати, і їсти разом.

Петруччіо. Балакати—і їсти. Їсти—і балакати!

Баптіста. Наша Падуя відома із своєї гостинності.

Петруччіо. Та те правда. Ну що, Гортензіо, боїшся за жінку?

Жінка Гортензіо. Ні, добродію, я зовсім не боязлива.

Петруччіо. От ви й понятливі, а зрозуміли не так. Я хотів сказати: Гортензіо вас боїться.

Жінка Гортензіо. Хто вчадів, то йому весь світ обертом іде.

Петруччіо. Добра відповідь.

Катерина. Що ви сказали?

Жінка Гортензіо. Я сказала вашому чоловікові, що зрозуміла його.

Петруччіо. Ви мене зрозуміли? От і добре. Гортензіо, ми зрозуміли одне одного.

Гортензіо. Твої слова зрозуміла.

Петруччіо. О, як добре поправив! Поцілуйте його за те!

Катерина. „Хто вчадів, то йому ввесь світ обертом іде“. Прошу вас пояснити мені ці слова.

Жінка Гортензіо. Ваш чоловік зовсім скрутився від вашої злости, і от він тепер жаліє мого, що він оженився. От і все.

Катерина. Не багато.

Жінка Гортензіо. Скільки було.

Петруччіо. Сміливіше, Катрусю!

Гортензіо. Сміливіше, жіночко!

Петруччіо. Ну, моя в усякім разі візьме гору!

Гортензіо. Це ще побачимо.

Баптіста. Що, Греміо? Чуєш, як вони завзялися?

Греміо. Б'ються добре рогами.

Біанка. Рогами? Це тільки рогаті колються рогами.

Вінченціо. О! І молода прокинулася.

Біанка. Коли хочете, я й знов засну.

Петруччіо. Є, ми не дамо! Ви розпочали, то чекайте й на себе двох-трьох жартів.

Біанка. Не дуже то мене підстрелите. Я як птиця: зараз у кущі,—от і ловить тоді. Біжить, сміючися; Катерина й жінка Гортензіо йдуть за нею.

Петруччіо. Не дочекалася й відповіді. Бідний Траніо, цілив у цю птичку, та мимо, за здоров'я всіх тих, що мимо стріляють!

Траніо. Я був собакою свого сін'йора, агончі ловлять—для пана.

Петруччіо. Добре порівняння, хоч і собаче. Траніо. То ваша в тім вина, бо на вас олень рогатий дивиться й ходу не дає.

Баптіста. Ого, Петруччіо! І в тебе влучили!

Люченціо. Добре, Траніо, їй-богу, добре!

Гортензіо. А що, піймав? Ану вже, признавайся.

Петруччіо. Що ж, піймав трохи, але що хоч закладаю, що стріла мене лиш зачепила, а вас то пробила наскрізь.

Баптіста. Ні, Петруччіо, як не жаль сказати, а таки в тебе найзліша жінка.

Петруччіо. А я кажу, що ні,—і доведу. От давайте спробуємо. Нехай кожний пошле за своєю жінкою, і той, чия жінка першою послухається й вийде,—нехай бере заклад, який ми зараз тут призначимо.

Гортензіо. Згода! Який же заклад?

Люченціо. Та крон двадцять.

Петруччіо. Що? Двадцять крон? Та я стільки закладаю за свого пса та за сокола, а за жінку—я двадцять раз стільки держу.

Люченціо. Ну, сто.

Гортензіо. Нехай буде!

Петруччіо. Добре!

Гортензіо. Хто ж почне?

Люченціо. Та хоч би й я. Ей, Біонделло! Скажи піди жінці, щоб ішла сюди.

Біонделло. Зараз. Пішов.

Баптіста. Я даю половину за те, що прийде.

Люченціо. Пощо ділити? Я й сам зумію.

Я В А 2

Біонделло вернувся

Люченціо. Ну, що?

Біонделло. Сін'йора веліла вам сказати, що вона дуже зайнята й не прийде.

Петруччіо. О, добре! „Дуже зайнята й не прийде“. Гарна відповідь!

Греміо. Гарна і ввічлива. Але дивіться, сіньйоре, вам дадуть відповідь гіршу.

Петруччіо. Ну, це побачимо.

Гортензіо до Біонделло. Піди попроси мою жінку прийти до мене зараз. Біонделло пішов.

Петруччіо. Он ба—як? „Піди та попроси!“ Де ж там не прийти!

Гортензіо. Так що ж? От вашу то ніякі й прохання не візьмуть.

Я В А 3

Біонделло вернувся

Гортензіо. А де жінка?

Біонделло. Звеліла вам сказати, що це ви жартуєте, а вона на жарти не піде. Коли ж вам що треба, то приходіть самі.

Петруччіо. Одна відповідь краща за другу. Як це—йти не хоче? Та це ж нестерпима річ! Піди, Груміо, і скажи моїй жінці, що я наказую їй явитися. Груміо пішов.

Гортензіо. А я скажу наперед відповідь.

Петруччіо. Ну?

Гортензіо. „Я не піду“.

Петруччіо. Ну, значить, я програв, та й годі.

Я В А 4

Входить Катерина

Баптіста. Матінко свята! Иде!..

Катерина. Що ви хотіли, пане? Пощо кликали?

Петруччіо. А де ж сестра? А де ж жінка Гортензіо?

Катерина. Сидять собі колопечи, розмовляють.

Петруччіо. Піди ж приведи їх. А коли не схочуть йти—жени їх, чим попадеш. Іди й приведи їх конче. Катерина пішла.

Люченціо. Оце вже просто диво!

Гортензіо. Правда, що диво! Тільки проти чого воно?

Петруччіо. Віщує воно спокій, любов і тишину, покірливість і порядок,—словом усе, що щастям звуть.

Баптіста. Ну, так будь же щасливий, мій добрий Петруччіо! Ти виграв заклад, а я до нього ще прибавлю двадцять тисяч крон. Бо інша дочка—і придане мусить бути інше. А Катерина моя зовсім уже не та, а інша стала.

Петруччіо. А от вона веде й ваших жінок, як полонянок. Катрусю! Я оце роздивився, так ота шапочка зовсім тобі не личить. Кинь її під ноги.

Катерина кидає шапочку

Жінка Гортензіо. Боже мене спаси робити такі дурниці!

Біанка. Фе, стид! Що за безглузда покірливість!

Люченціо. А от від твоєї розумної непокірливості я програв сто крон.

Біанка. Бо ви не мали глузду, сподіваючись на покірливість.

Петруччіо. Катрусю, розтолкуй їм, оцим норовистим жінкам, які жінка має обов'язки до свого чоловіка.

Жінка Гортензіо. Дайте спокій, нам і без того проповіді обридли.

Петруччіо. Ну, Катрусю, починай же з неї.

Жінка Гортензіо. Дурна буде, коли послухається.

Петруччіо. Послухається! Починай з неї.

Катерина. Фе, який сором! Розхмур наморщені брови й не кидай на чоловіка сердитих поглядів. Твій гнів псує красу твою, як холод псує

луки. Це погано, це негречно. Сердита жінка — це каламутна вода, позбавлена краси й чистоти. І як би пити не хотів чоловік, від тої води він піде геть. Твій чоловік — то твій захисник, твоє життя, твоя голова. Він тебе утримує, він тяжко працює й на суходолі, і на морі, в бурю й негоду, а ти — в теплі, в безпечності сидиш собі спокійно. І нічого він від тебе не вимагає — тільки любови, покірливости й ласки. Яка ж це мала плата за всі його труди! Коли ж вона вперта й норовиста, сувора, лиха й непокірлива, — тоді вона бунтівник, зрадниця. Сором мені за глупоту вашу! Чи вам у боротьбу вступати, коли ви мусите про мир лиш мислити? Ви хочете панувати, а ваше діло — тільки любити й коритися. Чому й тіло наше таке ніжне? Чи не для того, щоб і серце й душа були такими ж, як зовнішність наша! Облиште ж зухвальство й безумство! І я була така ж, а коли хочете, то більш за вас мала причин на зухвальство відповісти зухвальством чоловікові, але я побачила, що наша зброя — солома, що сила наша — ніщо. Чим вище ми про себе думаємо, тим нижче падаємо. Сховайте ж вашу гордість, — мало в ній пуття.

Петруччіо. Оце так жінка!

Люченціо. Щасливий ти, друже!

Вінченціо. Любо й послухати!

Петруччіо. Ну, пора й додому, а то ми тут забалакалися. Тройко нас жонатих, — і двоє вже попалися. Сьогодні я виграв з вас чимало, — наша взяла, Катруся! Правда? Надобраніч, панове! Іде з жінкою.

Гортензіо. Молодець! Зумів приборкати го-струху!

Люченціо. От диво! Якже ж вона пере-мінилася!

Завіса